

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

kolepr,
H

9

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

årsskrift 1982

Udgivet af

Vestjyllands Højskoles Elevforening

Redaktører:

Niels Jørgen Nedergaard . Algot Øhlenschlæger

Omslagsfoto: Algot Øhlenschlæger

Fotos: Sonja Christensen . Viggo Gleie . Arne S. Hansen . Elna Hansen
Birgit Kristensen . Lange Kristensen . Holger Villadsen . Algot Øhlenschlæger

Tryk: Gullanders Bogtrykkeri a-s

Indhold

Forord	side 5
Grundtvig og dødbideriet	side 7
<i>H. Boye Jensen</i>	
Til gunst for de upraktiske	side 13
<i>Niels Jørgen Nedergaard</i>	
Tanker efter en stormflod	side 22
<i>Signe Jepsen</i>	
Søliv og kystkultur	side 26
<i>Algot Øhlenschläger</i>	
Årets gang	side 31
<i>Niels Jørgen Nedergaard</i>	
Afsked med Boye Jensen og Poul Hillerup	side 38
<i>Niels Jørgen Jensen</i>	
Afskedstale	side 39
Bygninger og deres brug	side 40
<i>Peder Juul</i>	
Kære Algot	side 44
<i>Gunvor Olsen</i>	
Formandsberetning for året 1981-82	side 46
<i>Niels Jørgen Jensen</i>	
Driftsregnskab	side 48
Om økonomien	side 49
Elevforeningen	side 53
Elevforeningens generalforsamling den 25. september 1982	side 54
Skitse over bestyrelsens arbejdsopgaver	side 55
Stemmingsrapport fra elevmødet den 24., 25. og 26. september 1982	side 56

Vestjyllands Højskoles Elevforenings regnskab	side 58
Slutregnskab for »Vestjyder og spillemænd« 1982	side 60
Formueregnskab for »Vestjyder og spillemænd« 1981	side 61
Kalender 1983	side 63
Elevfortegnelser	side 66

Forord

Når vi ser tilbage på sæsonen 1981/82 på Vestjyllands Højskole, så får vi som noget af det første øje på naturens offensiver. Vi er i det forløbne år blevet mindet om, hvad det er, der gør det til noget særligt at bo i Vestjylland: nærheden til naturen, nødvendigheden af at tilpasse sig ustyrlige kræfter. Herude har vi kunnet konstatere, at man kan blive tvunget til at tage andre end økonomiske hensyn i samfundsplanlægningen. Så der er ikke så lidt at lære i Vestjylland! Og efter stormfloden i november 1981, efter regnstormene, som oversvømmede en fjerdedel af elevværelserne og flyttede en del af gymnastiksalens tag ned i Tages fine

rosenbed, efter isskruningerne i fjorden i april, som flyttede både over veje og ind i haver hundrede meter fra kysten kom den smukkeste sommer i mands minde.

Man skulle tro, at naturens udladninger havde indflydelse på livet inden døre. Sjældent har så mange brugt sig selv og hinanden så kreativt, sjældent har så mange talenter foldet sig ud.

Man fristes til at fortolke: En selve livets offensiv som svar på de tilsyneladende uafvendelige trusler i tiden.

Mange gode hilsner og ønsker om en glædelig jul og et godt nytår.

Niels Jørgen Nedergaard
Algot Øhlenschlæger

Også mange hilsener fra skolens øvrige medarbejdere:

Birthe Agerbo, kontorelev.
Ruth Boye, lærer.
Anne Buhl, lærer.
Erik Engberg, lærer.
Charles Gam, sekretær.
Tage Gregersen, pedel.

Inge Hager, lærer.
Signe Jepsen, lærer.
Bent Mikkelsen, lærer.
Elly Møller Pedersen, køkkenleder.
Sophie Nedergaard, lærer.
Astrid Pollmann, lærer.

Grundtvig og dødbideriet

AF H. BOYE JENSEN

Dødbideri er et ord, som Grundtvig tit brugte som betegnelse for destruktive kræfter på alle livets områder. En dødbider var for Grundtvig en person eller kraft, der går dødens ærinde i stort eller småt. Grundelementerne i det enkelte menneskes liv, i folkets liv og i de samlede folkeslags liv var for Grundtvig foranderlighed – glæde – aktivitet – kommunikation – kærlighed og frihed. Alt, hvad der sætter i stå, får glæden til at visne, bremser aktiviteten, ødelægger kontakten mellem mennesker, kvæler kærligheden og lænker friheden, er dødbideri.

Livet består altså af en lang række positive og opbyggelige elementer, men de er ikke enerådende. De bliver ustandselig stillet ansigt til ansigt med en række negative og destruktive elementer. Mellem de to slags elementer eksisterer kun kampens mulighed. Fredelig sameksistens eller neutralitet mellem disse kræfter er en umulighed, så sandt som døden er livets modsætning, og så sandt som, at træet vil vokse, blomsten blomstre og mennesket elske og skabe.

For Grundtvig var tilværelsen dynamisk, levende og foranderlig. Han udgav et verdenshistorisk atlas, som bar den betegnende titel: »Tidens

strøm«. Grundtvig har hermed villet påpege, at historien forløber som en strøm, som en flod, der snart bruser vildt af sted, snart flytter sig roligt og adstadigt, men i bevægelse er den altid. Grundtvig bliver aldrig træt af at understrege, at historie og bevægelse hører sammen. Han har et klart blik for, at forskellige tider rummer forskellige problemer, der kræver forskellige løsninger. For Grundtvig står historien aldrig stille som solen i Gibeons sal. Et citat fra Danskeren 1850 belyser dette: » – Det er ulykken med alle i lang tid stillesiddende folk, at selv når de finder det nødvendigt at rejse og røre sig, er det dog immer med den tanke snarest muligt at sætte sig ned igen og blive siddende, medens loven for folke-livet som for ethvert liv er uophørlig bevægelse«. Som man ser: Uophørlig bevægelse er loven for alt liv på jorden. En forudsætning for at få gavn og glæde af menneskelivet, siger Grundtvig, er, at man tager det, som det er. Opfatter man livet som mere eller mindre statisk og historien, som var den underlagt uforanderlighedens lov, tager man netop ikke livet, som det er, og forhindrer dermed sig selv og andre i at få gavn og glæde af det. Man optræder som dødbider. Det samme gør

de love, de institutioner og de partier, der i kraft af deres statiske karakter sinker eller hæmmer eller umuliggør livets frie bevægelighed.

Da Grundtvig mere end de fleste andre må betegnes som en ja-siger til livet, er det forståeligt, at han må foretrække det aktive, det skabende, det virksomme fremfor det passive, det destruktive, det lade. I sangene lovpriser han gerne det virksomme produktive liv. »Et jævnt og muntert *virksomt* liv på jord – som det, jeg ville ej med kongers bytte«, er et tydeligt eksempel på. – Et sted siger Grundtvig også, at:

»Den eneste gode Drengeskole for Borger-livet, jeg har nogen Forestilling om, er driftige og dygtige Borgerhuse, hvor Drengene kan få både lyst til Syslerne, de siden skal drive, og Greb på dem, medens al Indespærring i skolastiske Forbedringshuse er for det *virksomme* Borgerliv den rene Fordærvelse: Indpodning af Kælenskab, Dovenskab, Ubehjælpssomhed, Bogormevasen og alle borgerlige Udyder«.

Selvom Grundtvig beundrer og ofte priser driftighed og virksomhed, gør han det på ingen måde forskelsløst og unuanceret. Den meningsløse og blinde foretagsomhed har han intet til overs for. En sådan fortravlet-hed synes han at have mødt i det tyske, hvor man anser arbejdet for en dyd, der bør øves for sin egen skyld, og bliver renere, jo mindre nytte eller fornøjelse man har af sit arbejde. Så

foretrækker han langt den engelske holdning, hvilket vil fremgå af hans egne ord:

»— — men vil man se folk arbejde udelukkende for nyttens skyld, da må man rejse til England, og det er nok umagen værd, thi lad det længe nok være tvivlsomt, om denne arbejdsomhed er mennesket værdigst, så er det dog lige vist, både at den betaler sig bedst, og at den alene står i frugtbar vekselvirkning med menneskelivet og alle dets kræfter. Ja, mine Herrer, den fri levende virksomhed, det mesterlige greb på det gavnlige og det klare syn på det virkelige og varig ærefulde, det var egentlig, hvad jeg beundrede i England, og er vis på, Danmark kan tilegne sig i en grad, der vist hverken ville gøre os så rige og mægtige, men velhavende, selvstændige, agtværdige og tusinde gange lykkeligere end de berømte øboere, der kun har lidt glæde af deres storhed, magt og vælde — «.

Virksomhed uden nytte og glæde er dødbiderværk, og virksomhed med nytte, men uden glæde kan nemt blive det.

Til de positive elementer i Grundtvigs univers hører det begreb, vi her vil kalde kommunikation. Når Grundtvig utrættelig taler om samtalen, vekselvirkningen, folkeligheden må det udspringe af en stor og tilbagevendende erfaring, en erfaring som bedst kan udtrykkes med Den Højes ord:

»Ung var jeg fordum,
for alene,
da gik jeg vild af vejen.
Jeg følte mig rig,
da jeg fandt en anden.
Mand er mands gammen.

Det er Grundtvigs synspunkt, at mennesket i egentlig forstand først bliver til i mødet med et andet menneske. Men der er kun eet sted, hvor et sådant møde kan etableres, og det er i modersmålet, som er det hjerte-bånd, der omslynger store og små. Den kommunikation, der her er tale om, er ikke en begrænset, intellektuel, reserveret og kølig kommunikation, men en kommunikation som mellem fostbrødre, hvor man bytter blod med hinanden. De inderste følelser, de dybeste erfaringer, de bedste oplevelser kan det ene menneske kun delagtiggøre det andet menneske i gennem modersmålet.

Når Grundtvig vurderer kommunikation, fællesskab, samtale og vekselvirkning så højt, som tilfældet er, hænger dette også sammen med hans syn på tilværelsen. Den er for ham på een gang mangfoldig og sammenhængende. Grundtvig er udmærket klar over det farlige i at byde naturens kræfter trods, dvs. forsøge at klippe sammenhængen over, men han var navnlig klar over, hvor ødelæggende det er, når sammenhængen i menneskelivet overses eller ophæves. – Den græske filosof Heraklit skal have sagt:

»For den vågne er verden een og fælles / Den sovende vender sig ind mod sin egen verden«.

Heraklit og Grundtvig ligger her tæt op ad hinanden i syn. – Når Grundtvig f.eks. ville vække almuen, er det jo den sovende, der skal vækkes for at få sans for, at verden er een og hænger sammen. Og når Grundtvig er modstander af individualismen, er det ud fra den overbevisning, at en individualist er et menneske, der har så travlt med at opbygge sin egen personlighed og sin egen verden, at han glemmer andres personlighed og andres verden. – Om patriotismen gælder det samme. Den er for Grundtvig en fædrelandskærlighed, der kun har een retning, nemlig indad og er derfor en forkrøblet fædrelandskærlighed.

Almuemennesket, individualisten og patrioten er alle som den sovende: de vender sig ind mod deres egen verden. Det er til skade for dem selv, da de jo sover fra den fest og de løjer, der omgiver dem. Men det er også til skade for de andre, for festen og løjerne som helhed ville have været bedre, hvis de sovende havde været med. De går glip af glæden, og de afkorter de andres glæde.

Hvor sammenhængen i livet og i verden på den ene eller den anden måde fornægtes, er der dødbiderkræfter på spil.

Glæden visner, når sammenhængen går i stykker, og for Grundtvig er dette noget nær det værste, der kan

ske. Et liv uden glæde er i grunden ikke noget liv. Glæde, lykke, lyst og munterhed hører med til livets bedste sider. Dette ånder ud af Grundtvigs totale værk. I hans salmer og sange prises fryden, glæden og munterheden:

»Den signede dag med *fryd* vi ser.
På stjernetæppet lyseblå skal *glade*
vi til kirke gå . . .

Et jævnt og *muntert* virksomt liv
på jord . . .

Også i hans prosa møder vi den samme høje vurdering af glæden og hvad dermed hører. Et par korte citater viser dette:

» --- kærlige forældre og lærere
må nødvendigvis ønske, at de små
både under opvæksten og siden, må
føre et så *lyst* og *glædeligt*, altså *lykkeligt*
menneskeliv som muligt«.

Et andet sted hedder det:

hvordan menneskelivet -- » -- kan
blive så *lykkeligt* som muligt det er
det store spørgsmål, som alle de, der
vil oplyse os, må stræbe at besvare os
så jævnt og tydeligt, så *mildt* og *kærligt*
som muligt«.

For Grundtvig er det indlysende, at glæden kun kan trives i frihed. Derfor er friheden uundværlig i Grundtvigs verdensbillede. I indledningen til Nordens Mytologi finder vi hans berømteste frihedsord:

»Ja, I sønner af kæmpe-æt!
Lad os forstå vor fordel ret!
Slagne vi er over hver sin læst,
Frihed er hvad os tjener bedst.

Frihed, men ikke som ild og vand,
Pest og hunger og ødeland.

Frihed, men ikke som ulv og bjørn,
Ikkun som voksne menneskebørn.«

I den grundlovgivende rigsforsamling talte Grundtvig frihedens sag med følgende ord:

» --- men de skulle heller ikke for-
tænke mig deri, at jeg som en gammel
fribåren, frisindet og frittalende Dan-
nemand strider som en løve for men-
neskelig, folkelig og borgerlig frihed,
som jeg af erfaring ved, og som jeg
derhos af fædrelandets og hele ver-
dens historie har set, er vilkåret for et
mandigt og virksomt og velgørende
levnedsløb, og er ret åbenbart vil-
kåret for ethvert menneskeligt stor-
værk, hvad enten det skal øves af
enkeltmand eller af hele folkefærd«.

I Mands Minde-talerne peger Grundtvig på tre nødvendige former for frihed. For det første samvittighedsfriheden, for det andet kræfternes frihed og for det tredje den personlige frihed, egentlig kroppens frihed.

Frihed er en livsnødvendighed for Grundtvig, men som man vel fornemmer af citaterne, er det ikke den tøjlesløse ubundne frihed, han vil. Det er ikke en jungle- og sørøverfrihed. Nej, men en frihed, der hænger nøje sammen med glæden og ganske særlig med kærligheden. Kærlighed og frihed er forbundet som siamesiske tvillinger. På den ene side må kærlighed skænke frihed, fordi kærlighedens

væsen vil kærlighedsgenstandens vækst ud fra genstandens egne forudsætninger. På den anden side behøver kærlighed frihed, fordi frihed er det eneste element, som kærlighed kan trives og vokse i.

Kærligheden i sig selv kan umuligt besejres eller blot såres i åben kamp. Dens fæstning er uindtagelig. Men fæstningen kan synke i grus, hvis den grundvold, friheden tages bort. Derfor er de virkelig farlige dødbidere de kræfter, der på tusinde måder søger at snøre mennesket ind i sjælelig og kropslig ufrihed.

Vi kan ikke godt slutte, før vi har berørt et forhold, som måske kan synes lidt perifert, men som dog ikke er uvæsentligt, nemlig Grundtvigs forhold til vor moderne tid, Maskintiden eller Jernbanetiden, som han selv kaldte den. På sine Englandsrejser mødte Grundtvig industrialismen. I Mands Minde kommer han ind på dette og siger bl.a. herom:

» --- Ja, mine herrer, -- De kan være vis på een ting, jeg har aldrig sværmet for, og det er frem for alt mekanik og matematik, som jeg både med mund og med pen ikke blot har sagt alt det ondt om jeg vidste, men også alt hvad jeg kunne optænke«. Senere kommer han ind på »maskineriet« og siger at:

» --- det er ikke så meget det, at det gør en alarm, så ingen kan høre ørenlyd, og sværter og steger alt, hvad der sig nærmer det --« Nej, det værste er, at »maskineriet«:

» -- gør mennesker i tusindtal, både store og små, til lutter biting, lutter appendixer til maskineriet som hovedsag og grundkraft, så selv de engelskmænd, der giver sig stunder til at tænke på andet end at gøre alt hvad de har, i penge, ser med hemmelig gru på enhver ny opfindelse og kolossalsk anvendelse af de mekaniske grundkræfter, som efterhånden fortrænger alle de gamle håndværkere og gør dem til blotte redskaber i maskinmesterens hånd, tankeløse trælle i fabriksherrens gård«.

Et andet sted hedder det om fabriksstanden, at:

» -- den bogstavelig tager brødet ud af munden og piner sjælen ud af livet på folk«.

Man kan sige, at Grundtvig prøvede at håbe på et eller andet mirakel, der kunne gøre fabriksstanden eller maskineriet til noget gavnligt for menneskeheden, men i virkeligheden trode han ikke på det, ønskede tvært imod, at Danmark ville forblive et bondeland og derved undgå industrialismen. Grundtvig så tydeligt de lidelser af sjælelig og legemlig art, der fulgte i maskinens kølvand. Men han har ingen hjælp at komme med til ofrene. Han så godt nok, at maskinen kunne gøre mennesker til almue, ja, til trælle, men han ventede sig ikke noget positivt og aktivt fra den kant. Hvilken kontrast til hans forhold til bondealmuen. Den satte han faktisk hele sin lid til. Den var for ham landets al-formue, som han udtrykte

det, selve folket som Danmarks fremtid skulle bygges på.

Når danske arbejdere har forholdt sig ligegyldige over for Grundtvig og hans værk, skal det nok ses som en følge af, at Grundtvig ikke har sagt dem noget, fordi han ikke ventede sig noget af dem. Og når Grundtvigs

»Børn«, de folkelige kredse, til dato har udvist en sørgelig mangel på interesse og forståelse for arbejderstanden, ja, i det hele taget for maskintidens ofre, afslører de sig som dødbidere, en anklage, der ikke helt kan undgå at falde tilbage på »den gamle«, på Grundtvig selv.

Til gunst for de upraktiske

AF NIELS JØRGEN NEDERGAARD

Overskriften er titlen på en af den afdøde tjekkiske forfatter Karel Capeks »Fortrolige småstykker«. Capek siger, at nogle mennesker er forfulgt af en særlig ond skæbne og tænker her på de uraktiske »som om de kan gøre for, at de ting, de får i hænde ligesom får liv og udfolder et egenmægtigt, ja ligefrem djævelsk temperament. Man burde snarere kalde dem troldmænd, der ved den blotte berøring indblæser livløse ting et uberegneligt overmod. – Når jeg slår søm i, bliver hammeren levende i hånden på mig med et så særpræget og utæmmeligt liv, at den enten smadrer væggen eller rammer min finger eller knuser et vindue i den anden ende af værelset . . .«.

Hvis man kun betragter de upraktiske mennesker som ubehjælpomme skabninger, færehoveder og klodsmajorer i stedet for at have respekt for sådanne, der har et magisk livgivende forhold til tingene, så går man ifølge Capek glip af en vigtig erkendelse, som også de praktiske har brug for.

En hammer i en tømrers hånd er ikke et trodsigt og genstridigt bæst, der slår løs hvor det lige passer den, den er et livløst og passivt værktøj, der rammer hvor den skal. Praktiske folk behandler døde ting som rigtig

døde, som noget man kan håndtere efter behag. Fra den upraktiskes synspunkt er denne dressur af tingene det rene trylleri, fordi han omgås de døde ting som var de levende, utæmmelige, besjælede af selvrådighed. Capek er overbevist om, at det er de upraktiske, der har digtet eventyrene om livløse ting, der kan tale. H. C. Andersen må være væltet med stolen eller han er faldet ned af den og det har givet ham den ide, at en stol er levende og at den kan tale.

De praktiske udbreder i verden den heroiske forestilling om grænseløse muligheder, – de upraktiske derimod opretholder den eventyrlige, episke ide om grænseløse vanskeligheder. Forestillinger om et glasbjerg, der hæver sig over afgrunden, forestillinger om sorte have og uigennemtrængelige urskove udtrykker de ubehjælpsommes livserfaring: det er svært at nå noget steds hen eller gennemføre noget uden at blive gennemblødt eller få blå pletter. Det var de upraktiske, der gjorde specialisten nødvendig. Hvis alle mennesker havde været lige fikse på fingrene, så ville der ikke have fundet nogen arbejdsdeling sted og følgelig heller ikke fundet noget fremskridt sted. De stærke og behændige urtidsmennesker fandt, at man måtte være jæger

og kriger for at kunne leve, de udelige derimod viste, at det var nok med nogle få krigere og jægere for at også andre kunne leve. Det var de upraktiske der opdagede, at man kunne leve i samfund og afhængighed af andre.

Disse henved 50 år gamle overvejelser af Capek forekommer mig stadig at være aktuelle ved at pege på, at de fremherskende kræfter i en samfundsudvikling altid vil befordre bestemte menneskelige egenskaber og færdigheder. Den industrielle og teknologiske udvikling har imidlertid betydet, at vi ikke blot har at gøre med, som Capek anfører, to grupper af mennesker, de praktiske og upraktiske, men der er desuden tale om en spaltning af det enkelte menneskes virksomhed i en praktisk side, der vender mod produktionslivet og en privat side, som varetager de mere kreative behov.

Det er en afspejling af industrisamfundets krav, når skole- og uddannelsessystemerne lægger så afgørende vægt på intellektuel, teoretisk indlæring og viden, forbundet med en rationel handlingsstil. Hertil svarer en livsholdning, hvor det alene er målet, der bestemmer midlerne, hvor den korteste vej til et givet mål altid er den rigtige og berettigede, og hvor man endelig autoritativt underkaster sig de givne regler og betingelser, når man vil målet. Verden, omgivelserne ser man igennem sine redskabers muligheder, ser naturen og tingene som

»dødt« materiale man kan betvinge for sit formål. Den teoretiske indsigt og hensigten afgrænser synspunktet og udelukker anfægtelser og tvivl. Produktionens succes er jo på en måde betinget af denne vanvittige, men nyttige evne til at koncentrere sin mentale og fysiske aktivitet om selve opnåelsen. Det tekniske *mulige* er allerede blevet det i sig selv *nødvendige*. For maskinmennesket giver det ikke mening at spørge om, hvad naturen, tingene er i sig selv.

Den i samfundsmæssig forstand uproduktive formår ikke således autoritativt at lade sin handlen styre alene af et ydre, rationelt mål, han styres også af sine drømme, sin fantasi, sin intuition og følelse. Derved kommer han ikke alene til upraktisk at snuble over sine egne fødder, men også over tingene, der omgiver ham. Omgivelserne har for ham bevaret dobbeltheden af dels noget gammelt, fortroligt, og dels noget fremmed, noget anderledes, af et andet væsen og vilje end hvad han kender fra sig selv. Hans sjælelige bevægelse er den modsatte af den rationelt handlendes. Der kommer ustandseligt tidskrævende forstyrrelser, nye overraskende synsvinkler og perspektiver. Stoffet inviterer til forundring og lyst til at lege og tumle med tingene for at se, hvad tingene vil gøre med en og man selv kan gøre ved dem. Men der er også en ængstende oplevelse af fremmedhed og afvisning, som indgyder respekt, således

at stoffet kommer til at virke ændrende ikke alene på resultatet men også mælsætningen. Værket lykkes først rigtigt, når man som menneske er kommet på talefod med stoffet i dets egenart, når det bliver et samvirke imellem stoffet, visionen og den håndværksmæssige færdighed. Jeg har altså udvidet Capeks beskrivelse af de upraktiskes forhold til tingene, »som var de levende«, til at gælde det kreative i ethvert tidligere håndværk og kunstudfoldelse.

Nuomstunder skyder maskinerne sig ind imellem mennesket og stoffet. Derved mister håndværkeren sin direkte sanselige berøring og omgang med tingene, og dermed sker der svind i århundreders visdom og praktisk følsomhed. Ganske vist mangedobler teknikken arbejderens fysiske og mentale kræfter og gennem diverse sindrige instrumenter kan man også forstørre hans sansningsmæssige kunnen. Og dog – i og med at maskinerne specialiserer og forstørre kapaciteten af enkelte af menneskets mangeartede erfaringsmuligheder, så går også helheden tabt. Man koncentrerer sig, indsnævrer synsfeltet maksimalt, men det sker på bekostning af perspektivitet, af dybdeoplevelsen. Der er ikke længere en horisont for menneskets virksomhed, inden for hvilket noget træder frem som vigtigere end noget andet. Det medfører, at mennesker i omgangen med tingene ikke længere repræsenterer et ansvarligt overblik eller no-

gen helhedsopfattelse hverken af sig selv eller omgivelserne. Det bliver teknikken, der repræsenterer grænserne og mulighederne for, hvordan man skal håndtere tingene. Ved at udplacere væsentlige dele af sit sanses-apparat og sin legemskraft i diverse teknologiske maskinfærdigheder har mennesket selv mistet sin afgørende fornemmelse for, hvor naturen selv sætter sin grænse, hvor stoffet sætter sin vilje igennem. Det således afstumpede menneske identificerer det mulige med det teknologiske mulige, men har derved på afgørende måde gjort sig til slave af sit eget apparatur.

Hvis man sammenligner samfundsudviklingen med et menneskes historiske livsløb, så kan vi indledningsvis konstatere, at vi jo heller ikke starter livet med at besidde teknologiske færdigheder, vi behersker ikke sprog og begreber, ikke matematisk kunnen, det er noget vi lærer efterhånden. Vi er tværtimod i førskolealderen meget afhængige af vore kropslige og sansemæssige erfaringer: oplevelsen af vor krops afgrænsning og placering i rummet og relationer til andre genstande. Vi husker i billeder og helheder. Sansningen er konkret bundet til oplevelser, billeder og symboler, som er sammensatte og modsigelsesfyldte, men netop derfor også omfattende. Handling og sansning er nært knyttet sammen.

Først senere, med udviklingen af sproget, kommer også evnen til at

abstrahere. Nu kan handlingen delvis erstattes af sproget, man lærer sig at sammenfatte sansning og forestilling til begreber, som igen bliver til byggesten i den abstraherende tænkning. Tænkning er jo begrebsmæssige operationer, som mere eller mindre er løstrevet fra enhver konkret sansning eller forestillingsbillede. Det er denne højtudviklede evne til abstrakt tænkning og matematiske operationer som gør det nærliggende at drage sammenligning med computere.

Moderne hjernefysiologisk forskning har givet belæg for den opfattelse, at der eksisterer en omfattende specialisering imellem højre og venstre hjernehalvdeles (egentlig hjernebarken) indbyrdes funktioner. Som hovedregel kan man sige, at det i den tidlige barndom er højre hjernehalvdels kvaliteter i erkendelsen, der er de dominerende, først senere med sprogudviklingen og den dermed forbundne evne til abstrakte tankeoperationer bliver det venstre hjernehalvdel, som imødekommer de krav, som tilværelsen stiller skolebarnet over for.

Vi begynder altså livet med at være kropslige, konkrete, sanselige med dertil hørende følelser og affekter. Farve-, form og musikopfattelse i deres rumlige karakter er væsentlig knyttet til højre hjernehalvdel, ligeledes også opfattelsen af landskabets og eget legemes topografi. Erindringens form er altså billeder, ansigter og gestalter, konkret bundet til tid-

ligere sanseerfaringer eller billedmæssige associationer hertil (fantasi, der kreativt skabende). Billedets og symbolets virkelighedsområde er modsigelsesfyldt og omfattende, men derfor også ladet med energi. Man kan hermed sige, at det *historiske* aspekt ved mennesket, det episke, fortællende er det *primære*, først sidenhen bidrager abstraktionen til at rive mennesket ud af sin historie.

Naturligvis kan man ikke så massivt, som her gjort, adskille de to hjernehalvdeles funktioner. I en vis forstand kan man endda sige, at den venstre hjernehalvdel lever af, tærer på bevidsthedskvaliteter, som hører højre hjernehalvdel til. Det ser ud til, at en dyrkelse og stimulering af den venstre hjernehalvdels funktionsevne kan udkonkurrere den højre – dog ikke sådan, at højre hjernehalvdel ikke til enhver tid i livet vil kunne opdyrkes og en balance genoprettes. Der er for den venstre hjernehalvdels vedkommende tale om højt specialiserede funktioner som sproglig information, evne til at benævne, bearbejde og kategorisere informationer, danne abstrakte begreber og udføre tankeoperationer og matematiske opgaver, helt uafhængig af enhver sansning eller forestilling. Matematiske symboler eksisterer jo som bekendt ikke anskueligt. Til disse funktioner knytter sig så evne til at huske og kombinere indlærte begreber. Man kan i en vis forstand tale om indlærte

og *autoriserede* måder at handle psykisk på.

Ser vi nu på vort skole- og uddannelsessystem, så er det ikke svært at påvise, i hvilken fremtrædende grad der appelleres til de psykiske færdigheder, der varetages af venstre hjernehalvdel, sprog- og computerhemisfæren. Det er evner og færdigheder, som er autoriserede og anvendelige inden for de teknisk naturvidenskabelige og de politisk-økonomiske discipliner både ved de såkaldt højere læreanstalter, i de offentligt styrende organer og ikke mindst i erhvervslivet. Hvad der altså i videste forstand abonneres på er indlæring af autoritative funktioner, tankemæssige handlesæt, der udspiller sig inden for givne regler, men samtidig netop fjernet fra en direkte *sansemæssig* berøring og erfaring med de pågældende virkelighedsområder i samfundet.

Forgrovet sagt er det den menneskelige hjernes venstre halvdel, der har udviklet teknologien og datateknikken. Men den deraf fødte udvikling har virket tilbage på uddannelsessystemet, som stadig tidligere i et menneskes livsløb præsenterer sine krav om en hurtigere, yderligere udvikling hos ungdommen af de matematiske og abstrakte bevidsthedsfunktioner, som den fortsatte EDB udvikling kræver det: Billedet er således ved at vende om, så det er teknologien, der former kvaliteterne i vor bevidsthed, og bl.a. via uddannelses-

systemet stadig mere forskyder balancen imellem de to hjernehalvdeles funktioner til fordel for den venstres.

Hvis der er noget om de anførte synspunkter, så har vi måske også en del af forklaringen på, hvorfor det er så svært at råbe teknokrater og planlæggere op. Et stående modargument fra teknokraternes og planlæggernes side er jo netop, at folk møder op med følelseladete argumenter, underforstået, at der ingen forståelse (forstand, erkendelse) er i selvsamme argumenter. Men det er netop en typisk teknologisk fejlslutning, og man overser den kendsgerning, at mennesket faktisk de første 7–8 år af sit liv har været henvist til at orientere sig i tilværelsen ud fra sådanne konkrete, sansemæssige, forestillingsladede erkendelser. Der er snarere tale om et farligt tab i erkendelsesmæssige kvaliteter hos teknokraten, som er lukket inde i en verden, der repræsenterer et udkast, en projektion af den venstre hjernehalvdels erkendelsesstruktur.

Den teknologiske bevidsthed er i sin natur opsplittende, den evner at koncentrere sig om stadig mere subtile detaljer gennem at udelukke andre aspekter. Det forekommer vigtigt at fremhæve, at der ikke kan være tale om et valg imellem højre eller venstre, men netop om en bedre afbalancering. Der må et *helheds-synspunkt* til, der må fantasi og en forestilling om, hvad en menneske-

værdig tilværelse er, hvad meningen med livet er. Problemet med at komme i samtale med den teknologiske bevidsthed er et af de mest presserende i vore dage. Græsrodsbevægelser og andre alternative bevægelser repræsenterer nok en protest imod den teknologiske udvikling som sådan, men ikke som udtryk for en romantisk tilbage længsel til gammellevets enkelhed. Det forekommer mig, at der er tale om en kamp for at generobre virkelighedsområder og kvaliteter ved den menneskelige tilværelse, som enten er gået tabt eller i hvert fald er truet af den fortsatte teknologiske udvikling.

Det er ikke nok, som Capek i sin tid syntes at mene, at der skal skaffes plads i samfundet også for de upraktiske, de kreative og musiske mennesker. Nej, det kreative, om man vil *det åndelige*, perspektivet, horisonten må med selv ind i forskningen, planlægningen og den ledelse. Teknologien alene er et skelet uden kød og blod, uden alder og historie. Går teknologien sine egne veje, bliver den dæmonisk og opslugende. En forståelse af sig selv finder mennesket og samfundet alene i sin historie. Her er der rum og tid, her er først og sidst, nært og fjernt, skidt og kanel, her er der vejledning i gjorte erfaringer, vejledning i at prioritere og skelne. Her kan man hente den selvbevidsthed, den selvberoenhed, der kan hjælpe til at træffe valg for fremtiden. Det betyder ikke, at den historie, man således

vender sig til repræsenterer nogen form for sandhed, der uden videre er anvendelig på en nutid. Hvad man skal hente i historien er først og fremmest perspektiver og synspunkter på det at være menneske.

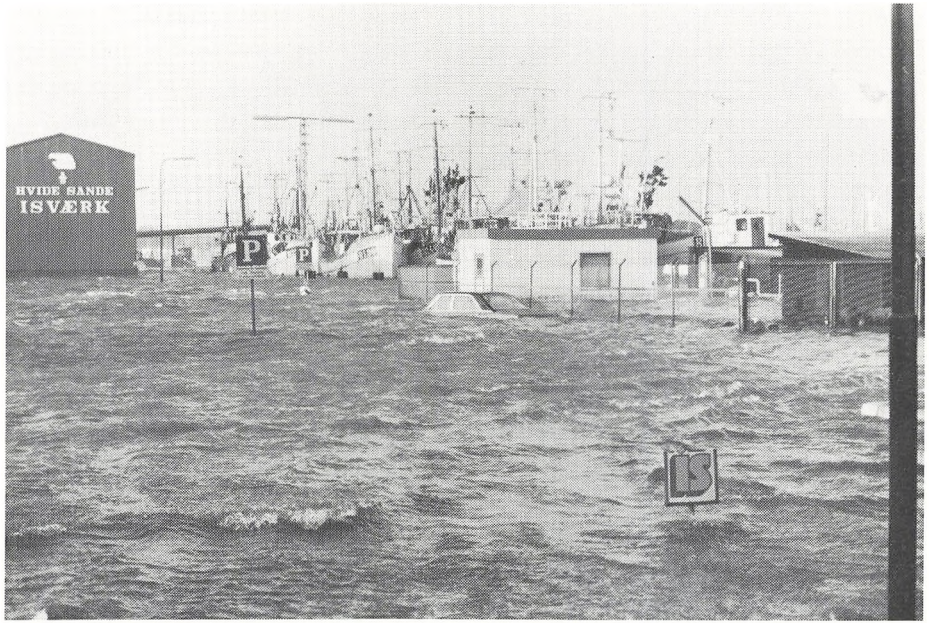
Og her har højskolen fra sin start haft sin centrale plads i samfundslivet. Sagt prosaisk, i forhold til det tidligere anførte, skal højskolen være med til at befordre *en samtale* imellem de bevidsthedskvaliteter og færdigheder, der repræsenteres af henholdsvis venstre og højre hjernehalvdel. En samtale mellem mennesker og i samfundet, ja en dialog hos det enkelte menneske mellem det folkelige og det elitære, mellem universitet og skolen. Vi har jo alle del i opsplitningen og må tage medansvar for den.

En anden formulering af højskolens opgave har været formuleret som den at fastholde mennesket som et væsen, en enhed af kød og ånd. Dermed har man ønsket at ligestille håndens og åndens arbejde. Den teknologiske udvikling har imidlertid givet en ny drejning til denne højskolens målsætning. For det drejer sig ikke uden videre som tidligere om at forsvare den almuegjorte, arbejdende befolkning over for et hierakisk, tyrannisk åndsaristokrati. Det var måske situationen på Grundtvigs tid og de nærmeste årtier derefter, men i dag er problemstillingen måske ved at blive vendt om. Det fysiske arbejdes omdannelse til abstrakt, usanselig

teknologi har nødvendiggjort en fremhævelse af, at mennesket også er af ånd. I vor del af verden med vækst og velstand er det ikke længere de materielle behov i snæver forstand, som er udviklingens begrundelse. Netop den løbske vækst, den teknologiske udvikling, også forbundet med den rædsel og afmagt, der udspringer af den endeløse oprustning og undergangsstemningen, stiller for alvor det gamle spørgsmål om meningen med det hele. *Ved vi hvor vi vil hen?*

»Hvad er et menneske, at du kommer ham ihu, et menneskebarn, at du tager dig af ham!« Sådan lød salmiesten Davids (Sl. 8) fortrøstningsfulde trosbekendelse til Gud som skaber og opretholder. Her var et ordnet uni-

vers opslået som et telt over menneskelivet, det gav ro og livsretning. Men hvad skal i dag give folket og det enkelte menneskes liv retning og bestemmelse. Hvor er det rum, åndeligt som fysisk, der kan give livet dybde og perspektiv og historie, så noget træder frem som vigtigt, som noget man vil kæmpe for, noget andet træder tilbage som udgørende horisont og periferi? Jeg kan ikke give mig af med at give svar på spørgsmålene, men som højskole må vi være med til at holde spørgsmålene åbne, hver for sig må vi finde vej. En ting forekommer mig sikkert og det er, at vor venstre hjernehalvdel ikke vil komme med et troværdigt svar!

Tanker efter en stormflod

AF SIGNE JEPSEN

En meget stor del af det, vi mennesker foretager os, er direkte eller indirekte et indgreb i naturens kredsløb. Indgreb som vi har svært ved at overskue. Konsekvenserne er så fjerne fra vores dagligdag og virker så utroligt abstrakte. Men af og til bliver vi mindet om at naturen har store kræfter og faktisk kan »slå igen«. Det kan virke som en helt symbolsk hændelse. Alligevel er det som om vi nægter at acceptere, at vi altså ikke er herrer over den.

Sidste år den 24. november fik vi atter en påmindelse. Denne gang var stormfloden som sædvanlig hårdtest sydpå ved vadehavet, men alligevel er det den værste som folk omkring Ringkøbing Fjord har oplevet i dette århundrede. Langs hele klitstrækningen, som jo er vores beskyttelse mod havet, skete der flere gennembrud bl.a. oppe ved Strandgården i Husby Klit. Man nåede at stoppe det, før det totale gennembrud, som ville have medført direkte adgang fra havet til Vest Stadil Fjord. Ved slusen i Hvide Sande oplevede man den hidtil højeste vandstand, siden slusen blev bygget i 1931. – 3,60 m over daglig højde. Den tidligere højeste vandstand blev målt i 1936, da var den 3,20 m over daglig vandstand. Denne gang blev havneområdet med butiks-

kvarteret fuldstændig oversvømmet, og omkring kl. 11 om formiddagen havde vandet fundet vej bagom betonvægge og ind under vejen ved det nye gennemsejlingssted. Kort sagt var vandet ved at underminere vejen, og ville, hvis det fortsatte, have kunnet skabe direkte adgang til fjorden. Vagterne på slusen alarmerede skolen. Børnene fra sydsiden blev sendt hjem, for man ville ikke garantere for, at slusen kunne holde. Men så skiftede vinden retning, og lige så stille fortog den værste spænding sig. Hvad ville der være sket, hvis havet var gået igennem? Tager man f.eks. højde for sådanne situationer, når man laver nye lokalplaner i kommunerne?

OK, det ville blive materielle skader, som det blev det i Hvide Sande og langs hele vestkysten. Men fra Esbjerg og syd på skete der faktisk flere steder katastrofeagtige gennembrud og oversvømmelser. Man har medlidenhed med de mennesker der bor disse steder, og ved at det betyder store økonomiske og personlige omkostninger for dem. Men alligevel kan man ikke lade være med at tænke: »Vi vidste det jo, hver eneste stormflod har jo sådanne konsekvenser«.

Alligevel bliver vi ved med at plan-

lægge og handle som om det ikke sker. Vi lader bebyggelser kravle længere ned og ud. Vi skal absolut have inddraget mere landbrugsjord, vel at mærke landbrugsjord som ikke er rentabelt hvis det oversvømmes med jævne mellemrum. Vi gemmer arkiver, EDB-anlæg og elektriske installationer i kældre som kommer til at stå under vand. Når så det hele ødelægges af en stormflod, bliver vi dødfornærmede og kræver større sikringer, som vi i mange tilfælde ikke kender konsekvenserne af. »Man må dige eller vige« siger friserne. Ved Varde åens udløb har man gjort det modsatte. Man har ladet bebyggelse blive deroppe hvor den erfaringsmæssigt kan forblive på det tørre.

Vores viden om konsekvenserne af de ting vi foretager os i forhold til naturen, kan for mig at se aldrig blive fuldstændig. Naturen er så meget i bevægelse og til tider utilregnelig, at den ikke passer ind i skalaer og EDB-systemer. Vore risikoberegninger giver os sandsynligheder istedet for sandheder. Vores allernærmeste

omgivelser illustrerer dette glimrende. Sidste sommer blev taget på højskolens værelsesfløj lagt om fordi der skulle isoleres. Rådgiverne kunne, efter at have kigget i papirerne over forskellige beregninger, sige, at det ikke var nødvendigt at understryge, fordi taget havde så stejl en hældning, at der ikke skulle være fare for at vandet kunne trænge ind. Den 24. november måtte vi evakuere hele vestsiden på den øverste gang, fordi vandet nærmest strømmede ind. Der er nu engang forskel på vest- og øst-Danmark. Herovre kommer regnen sommetider vandret.

Konsekvenserne her er jo små i forhold til de konsekvenser vi vil møde af alle de meget mere omfattende måder, vi i mange andre sammenhænge bruger naturen på. Vi kan selvfølgelig ikke undgå at handle i forhold til naturen, derpå bygger hele vores eksistens. Men det må minde os om, at vise den en smule respekt – handle med en smule forsigtighed og efter den smule indsigt vi har i dens kredsløb.

Søliv og kystkultur

AF ALGOT ØHLENSCHLÆGER

Terje Vigen, som Henrik Ibsen har besunget, boede på en ø uden for Grimstad på Sørlandet i Norge. Under Napoleonskrigene, i det første årti af 1800-tallet, roede han (uden mast på båden for ikke at blive opdaget) til Skagen for at købe korn for at kunne brødføde sin kone og sit lille barn. Det var farligt, tilsyneladende ikke på grund af havet, men englænderne spærrede alle farvande og opbragte alle fartøjer.

Peder Michaelsen boede på Hanstholm. Han havde giftet sig med en møllerdatter. Mange møllere på Vestkysten nord for Limfjorden var også sandskudskippere. De opkøbte overskudsproduktion af fødevarer på herregårdene inde i landet, og med dem sejlede de over Skagerak til Sørlandet og solgte det eller byttede det, f.eks. til færdighugget tømmer til bindingsværk. Denne trafik har foregået i århundreder, på et sted, som er oplagt at vælge, når man skal fra Danmark til Norge, og den første faste postforbindelse mellem de to lande, som oprettedes i 1640, gik da også over ydre Skagerak. Peder Michaelsen blev selv sandskudskipper. Om det betyder, at man i handelen på Norge brugte en særlig slags fartøjer (sandskuder) eller blot betegner, at man landede sin last direkte op på

sandstranden efter samme metode som i fiskeriet, det ved vi ikke. Skibshistorisk Laboratorium ved Vikingskibshallen i Roskilde udgraver i disse år et par vrage, som måske kan besvare det spørgsmål.

Terje Vigen og Peder Michaelsen havde det til fælles, at de var seje og uforfærdede havfolk og at det meste af det vi *ved* om dem, det har vi fra fantastiske ting, der er blevet *fortalt* om dem. De er blevet sagnfigurer. Peder Michaelsen døde i 1730, men også hans bedrifter er af sagnet henlagt til fastlandsspærringen. Man har villet fortælle noget særligt om ham, og billedet har nok stået skarpere under krigsårenes belysning.

De fleste danskere har været fattige under kongers, kirkens og godsejeres beskatning, under vornedskab og hoveri. Men de har formentlig levet godt i forhold til nordmænd under lignende åg. Under fastlandsspærringen var der hungersnød i Norge, også på Sørlandet. Det var ensbetydende med, at der var »sælgers marked« i sandskudehandelen. Det kunne Peder Michaelsen også regne ud. Sagnet om hans to sidste rejser, som gav ham tilnavnet Per Nittengryn, har Ebbe Kløvedal efter Evald Tang Kristensen sammenstykket i bogen »Viljen til Hanstholm«: »Så fyldte han

sin skude med de særlig storvalsedede gryn, der hed kanongryn (af hvilke man lavede kanongrød, som siges at være det mest mættende, der fandtes). Så krydsede han i mørke og tåge til Norge uden om alle engelske krigsmænd. I Norge solgte han sin last for tyve gryn for en skilling til en befolkning på randen af hungersnød. Salget gik strygende, selv om nordmændene ikke ligefrem elskede ham for hans priser.

Han kom hjem som en holden mand. Næste år gentog han kunsten. Men dennegang, sagde han til nordmændene, havde han løbet så stor en risiko og priserne på alt muligt var steget så meget, at han kun kunne give nitten gryn for en skilling.

Han fik udsolgt alligevel, for der var ikke kommet mere mad til Norge siden sidst. Men da han ville stikke til havs med sin halvtomme skude og sin fyldte kiste, mødte nogle nordmænd op ved havnen. 'Du har taget vores penge,' sagde de, 'og nu kan vi til gengæld fortælle dig, at du nok vil komme til at se din hjemstav, men du vil aldrig mere komme på fast grund.'

Per Nittengryns skødesynd var, at han ikke havde respekt for det, norsken kunne. Han lo ad folkene og sejlede. Han fik osse set sit eget hus på Hanstholm Knude. Men brændingen var lovlig hård, og han kom skævt ind på den og kæntrede. Han og hans tre sømænd druknede.

Nede på havbunden lukkede hans

pengekiste sig op, og de mønter, han havde tjent i Norge, begyndte at skylle op på stranden – og pø om pø på pastor Mehrs skrivebord«. Pastor L. Mehr skrev i 1950'erne om disse fundne mønter fra Per Nittengryns sunkne kiste. Så det er sandt og vist. Og egentlig kender vi jo allesammen Per Nittengryn, dette overdrevent nøjeregnende menneske.

I juni måned i 1981 havde jeg sammen med lokalhistorikeren Gerd Lilian Olsen fra Ålo i Søgne været til træbådsmesse i Jondal i Hardangerfjorden. Her så man ældgammelt bådbyggerhåndværk i sprællevende udfoldelse. Her havde jeg mødt Gerhard Urheim og Leif Gabrielsen fra Snik i Vigeland kommune i nær-

heden af Mandal. Begge to pensionerede sømænd, som op i dette århundrede har sejlet på »danskefar-ten« med »danskesslupper«. De fortalte levende om denne mange hundrede år gamle forbindelse, som gør sørlændinge til nære slægtninge af Vest- og Nordjyllands kystbefolkning. De spurgte mig desuden nøje ud om, hvordan det går med Nationalmuseets restaurering af danske-sluppen »Ruth«, som er bygget i Søgne.

Efterhånden gik det op for mig, at sagnene om Terje Vigen og Per Nittengryn er fingerpeg om to kystbefolknings tætte bånd og indbyrdes afhængighed (med rollefordeling som i sagnene!). Og er det egentlig ikke klart, at der må have været en sådan sammenknyttende forbindelse? Lokalsamfundenes forbindelser til omverdenen er og har altid været afhængige af transportmulighederne. Og hvis vi ser tilbage i dette perspektiv, så har kystbefolkningerne så at sige vendt ryggen til fastlandet og været orienteret udaf over vandet. Søvejen har været den rimeligste og bedste transportvej, lige indtil jernbanerne blev oprettet. Og af alle kystsamfund i Danmark har vestkystens folk haft det dybeste og mest ufremkommelige bagland.

Ringkøbing er et eksempel. Da fastlandsspærringen ophørte og landet kom til hægterne efter statsbanke-rotten i 1813 var der en endog meget livlig besejling af Ringkøbing Havn.

(Denne besejling domineredes iøvrigt af skibe og skippere fra hhv. Fanø og Sørlandet, især Mandal og Kristiansand). Dette fremgår af havnens toldprotekol, hvori vi også kan se, at havnen helt mistede sin betydning hen imod 1880. Forklaring: den vestjyske længdebane blev oprettet i 1875. Hvordan vilkårene for landtransport var indtil da og længe efter, fremgår af en beskrivelse af det vestjyske landskab af H. K. Kristensen i Den Vest- og Sønderjyske Kreditforenings 100-års festskrift fra 1960: »I gammel tid var vejene forfærdelige. Så moralsig var en vestjysk kommunevej, der et sted førte over en lavning, at man endnu for et halvt hundrede år siden kunne opleve, at kørende skilte vognen ad og transporterede den ad flere gange over sølet, satte den sammen, læssede varerne på og så kørte videre. Mangfoldige fortællinger om, hvordan folk jævnlig væltede under kappørsler hjem fra markeder, skyldes ikke blot et rigeligt antal kaffepunche, men meget tit i lige så høj grad de hullede veje. Om sommeren kunne det gå an, hvis det løse sand da ikke var alt for dybt og hullerne for farlige. Men om vinteren var vejene elendige«.

Jo, de nærmeste naboer har været dem på den anden side vandet. Og dog? Vestkysten med de tusindvis af strandinger, forlis og druknetragedier op gennem historien? Har det ikke været det værst tænkelige udgangs-

punkt? Hvilke krav har der ikke været stillet til fartøjers kvalitet, til sømandsskab og vovemod?! Vi kender beretningerne om vestkystfiskernes ufatteligt hårde levevilkår! Kan det virkelig være rigtigt, at den nærmeste åbning til handel med omverdenen gik via denne kyst? Hvilke fartøjer har gjort det muligt? Hvilken slags mennesker har mestret det og holdt det ud?

Sådanne historiske glimt, hypoteser og spørgsmål førte frem til ideen om at tilrettelægge et sommerkursus, hvor vi kunne indkredse, belyse og om muligt opleve kystkulturen.

Resultatet blev kurset »Søliv og kystkultur ved Vestkysten« fra 26.6. til 9.7. 1982. Den første uge foregik hjemme på højskolen, hvor vi gennem foredrag, lysbilleder, film og ekskursioner indkredsede og belyste temaet. Der var foredrag over emner som: »Søfarten på Ringkøbing«, »Den vestlige Limfjord efter 1835«, »Fanøs historie«, »Mellem fjord og hav«, »Norgesfarten og dens fartøjer«, »Havfolket i litteraturen«. Der var besøg på Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg (»Vestjyske bådtyper«), Hvide Sande Skibs- og Bådbyggeri, Museet Strandgården. Hanstholm museum med foredrag

om sandskudefarten fra Thy og Hanherred. Vi så bl.a. en enestående film om den traditionelle metode ved bygning af den norske bådtype »Oselveren«.

Efter besøget på Hanstholm museum den 1.7. gik vi direkte ombord i færgen til Kristiansand. Hertil ankom vi kl. 02 om morgenen. I bus blev vi kørt uden for byen til en lille havn, hvor en fiskekutter ventede os. Herfra blev vi sejlet ud til en ø i skærgården, hvor der allerede var etableret en teltelejr, og hvor der snurrede en meget stor gryde suppe over et bål. Vore enestående værtsfolk Svein og Margun Larsen, Vibeke Mostad og Alf Thomassen havde beredt os denne modtagelse. Senere stødte Jon Mostad til os med sin smukke nybyggede Sogne-båd »Glidbjørk«.

Ugen på Sørlandet blev en lang række enestående oplevelser af sej-

lads langs skærgårdskysten med ophold på historiske steder, med teltslagning på storslåede skærgårdsøer, med indføring i Sørlandets kystkultur, med oplevelse af praktisk fællesskab omkring 7 både, hvori alle deltagere havde deres faste plads som medlem af en bådgruppe, der bl.a. tilberedte sin egen mad, – alt begunstiget af et strålende sommervejr.

Bådene var gamle norske bådtyper fra forskellige lokaliteter på kysten. De fleste var gamle og velholdte, til dels restaurerede både med fornemme navne: »Akko«, »Kark«, »Ormen Ask« . . .

Sejladsen foregik på strækningen fra Kristiansand og østpå til Lillesand. På vejen tilbage var vinden kontrær, og bådene kom på slæb efter Nordlands-fiskekutteren »Stormfuglen«, som var følgebåd på hele turen. Den sidste aften tilbragte vi på »Stokken«, stedet for den første overnatning, og her var der afslutningsfest med spisning, sang og optræden af de nu tæt sammenrystede bådgrupper omkring lejrbalet. – Og så gik turen tilbage over Skagerak med moderne passagerskib.

Kurset afsluttedes fredag den 9.7. midt på formiddagen hjemme i spisesalen med et veldækket morgenbord.

Det er med stor glæde og tilfredshed jeg kan slutte med at konstatere, at vi styrer på fast kurs imod en gentagelse af dette kursus i sommeren 1983.

Årets gang

AF NIELS JØRGEN NEDERGAARD

Med historie mener vi ofte fejlagtigt det blot fortidige endda i retning af det, der er passé, overstået, afviklet. Men historien er netop det, der levede videre i ens tanker og liv, blev en del af ens bevidsthed, en del af ens livserfaring. Erindringen er et billede med mange facetter, noget træder særlig tydelig frem, måske med stærke farver eller placeret i midten af billedet, noget andet træder mere i baggrunden, danner kulisser og perspektiv, men er derfor ikke mindre vigtigt. Historien om 1981–82 ville udkomme i ligeså mange udgaver som antallet på de mennesker, der har deltaget i denne historie. Måske skal man slet ikke stille sig det spørgsmål, om historien nu er sand i den forstand, at den også beskriver det der faktisk skete. Snarere skulle man spørge, hvad var det, der fik betydning og måske blev skelsættende, og da ville enhver skulle give sit svar, og vi ville alle digte videre på historien med det liv, som vi netop nu er i gang med at leve. Det forunderlige ved tilværelsen er jo, at vore ord og handlinger, på godt og ondt, får langt mere vidtrækkende betydning for en selv og den anden, end man kunne gøre sig forestilling om. Et smil, et håndtryk, et ord kan åbne en verden af nærhed og fortrolighed, men det

kan også lukke ude. Måske er det allervigtigste i et højskoleophold alt det, som ikke alle så, hørte eller mærkede, det som blev fællesoplevelsen med de få. Men omvendt kunne det også blive sådan, at netop fællesoplevelsen for alle løftede den enkelte ud af hans eller hendes private, måske i øjeblikket trælse situation.

Men nu giver jeg altså en skitse af begivenheder i 1981–82, og du må selv digte din egen historie videre.

Efterårsholdet 81 var ikke så stort. Det var præget af mange gode evner, men også modsætninger og personlige problemer. Det betød, at alle blev en udfordring for hinanden og kom derved nærmere, det bruger kræfter, men det var godt anvendte kræfter. Både i undervisning og samvær synes jeg at holdet nåede meget på de 3 måneder, og sammenholdet kom også til udtryk i, at 2/3 af holdet ønskede at fortsætte efter jul. Til januar oplevede vi så, at skolen var fuldt belagt, det gav hos lærerne fra starten en løftet stemning og optimisme, »de gamle« elever var nok noget overrumplede over det store ryk ind af nye. Det er hvert år en vanskelig opgave at formidle et konstruktivt samarbejde mellem de erfarne og de nye elever, så de gamle bliver ved at føle sig udfordrede af

skolens undervisningstilbud, og de nye ikke bliver løbet overende af de gamles erfaring. Men i kraft af, at der var så mange stærke elever på januarholdet blev balancen frugtbar.

Morgensamlingerne, der en uge ad gangen forestås af et rengøringshold med tilknyttet lærer, har yderligere dokumenteret deres berettigelse. Det er en mulighed for i form af et kortfattet budskab at give udtryk over for andre, hvad der bevæger en, måske også hvad der gør ondt eller er uforståeligt i den tilværelse vi lever i.

Ofte tyede man til at spille en plade med en af vore mange, gode folkesangere, Niels Havsgaard, Sebastian m.fl. Jeg kunne nok have ønsket, at eleverne gjorde lidt mere ud af at gøre rede for, hvad det var i sagen, også teksten, der havde fået en til at vælge netop den. Holdet kunne også blive taget med ud i sangleg eller rytmisk dans til musik, eller det blev til oplæsning af digte eller småoptrin. Morgensamlingerne er kommet for at blive, nu mangler vi blot et fuldt fremmøde efter morgenmaden!

Fællestimerne bestod bl.a. af foredrag ved skolens lærere, evt. i samarbejde med eleverne. Anne fortalte om plantefarvningens historie og senere om Emil Noldes kunst. Algot tog sig af politikken, ikke mindst i anledning af folketingsvalget. Erik holdt et kulturhistorisk foredrag med udgangspunkt i gotikken. Litteraturholdet sammen med Boye, Folke-mindeholdet sammen med Sophie,

og Syng- og spilholdet sammen med Strit gav eksempler på, hvordan man arbejdede i disse timer. Ikke mindst syng- og spilholdet bjergtog os, brugte hele formiddagen, så vi ikke fik danset folkedans. Charles og jeg fortalte om, hvad det er at drive højskolevirksomhed, også økonomisk. Poul holdt et spændende foredrag om natur og menneskers forhold til denne, inddrog også mytetekster til at skildre forskellen til andre kulturers samvirke med naturen. Signe fortalte om, viste billeder fra sin tur til Tunesien og Saharas ørken. Sideløbende hermed, og særligt på januarholdet fik vi så at høre foredragsholdere udefra. To lesbiske piger fortalte om homoseksualitet og de vanskeligheder, som er forbundet med at blive akcepterede i vort samfund, det var både sobert og bevægende. Kjeld Priess fra arbejds- og produktionsfællesskabet i Thy fortalte om narkotikamisbrug og de menneskelige og sociale problemer, der er forbundet hermed. Det gjorde stærkt indtryk. Mogens Stryhn fortalte om den kulturimperialisme, der oftest skjuler sig i u-landsbistanden. Leif Bech fra Odinteatret fortalte om teatrets historie og arbejdsmåde, med særlig henblik på forestillingen »Brechts aske«, som holdet havde set. Stinne Boye fortalte om batikkunsten i relation til sit eget arbejde og om hendes inspiration fra moderne amerikansk kunst (især Andy Warhol), for tiden var det besynderligt nok faldskærmsudsprin-

gere, der var hendes eget gennemgående motiv. Og så havde vi endelig Per Højholt, han er jo noget helt for sig, han er blevet en hyppig og kær gæst på højskolen, ikke mindst formidlet af Boyes dyrkelse (oplæsning) af ham.

Husmøderne, med ordstyrer, referent og dagsorden fungerede godt i år. Ind imellem måtte vi holde hinanden fast på, at der var mødepligt. Sommetider blev møderne også for lange. Men husmøderne var alligevel et nyttigt forum for vigtige beslutninger. Der blev nedsat et kulturudvalg, der skulle tage sig løbende af fællesarrangementer, det blev bl.a. til teaterture til Tukák (Inuit-forestillingen) til Odinteatret (Millionen og Brechts aske) til Teamteatret (Kul og grønne skove). Med Erik i spidsen blev der lavet filmklub og fremvist mange moderne, spændende film. Et Rottehulsudvalg tog sig af at tapetsere og male dernede. Et energiudvalg kortlagde skolens energiforbrug og kom med forslag til besparelser. Husmøderne var også rammen om nogle alvorlige drøftelser omkring alkoholmisbrug og brugen af hash. Skolen markerer jo sin holdning ved at bede alle elever underskrive, at dette misbrug/brug er uforeneligt med at være på højskolen. Diskussionerne havde naturligvis altid sit udgangspunkt i ganske bestemte, få elever, for hvem det var et problem. Jeg tror der som helhed var forståelse og akcept af skolens holdning, men eleverne kom-

mer jo altid indbyrdes i en loyalitetskonflikt, derfor er det også lærerkredsens ansvar at tage de nødvendige beslutninger. Men også dette synes jeg vi nåede igennem med på en konstruktiv måde.

I årets løb var der flere højdepunkter i form af fællesaktiviteter og fester. Her skal fremhæves dramatikholdets opførelse af den historiske farce »Svend, Knud og Valdemar« ved »Åbent hus«-arrangementet den 20. december. Det blev en stor succes under Algots og Strits kyndige ledelse, ikke alene spillet, men også den opfindsomhed der var udvist m.h.t. kostumer og kulisser var imponerende. Det kunne jo ikke være anderledes end at forestillingen måtte gentages, da januarholdet var ankommet.

Et andet højdepunkt var naturligvis fastelavnsfesten. Af de mange talentfulde indslag husker vi cabaret »Maskararade« med udsøgte mode-shows, »Cirkus Rødkål« præsenterede sig med forestilling såvel i gymnastiksalen som i Ringkøbing bys gadebillede. De dygtige »Bikemeso«-pigers firestemmige sang ledsaget af elegante gestus og mime må også nævnes. Det blev en god optakt til fastelavnsmusikken, hvor skolens eget orkester »Glatnakkerne« klarede musikken med inciterende rytmer – det ville ingen ende tage!

Emneugen i marts måned engagerede alle elever. Efter grundig planlægning tog Erik til København med

et stort hold, hvor man så på kunst-udstillinger, gik på museer og også var i teater. Ruth og Boye tog til Anholt med et hold og fik studeret natur- og kulturlivet på øen. De mødte dog vist ingen sæler! Om natten krøb man sammen i den lidt for trange og fugtige bolig for at holde varmen. Et hold tog på cykletur til Thy og Mors, hvor man besøgte Thy-lejren, og opbygningsgården, som de havde hørt Keld Priess fortælle om. På Mors blev det bl.a. til et besøg på Galtrup ungdomsskole. Andre tog på primitiv overlevelsestur i skovene, dels ved Silkeborgsøerne, dels i Løvstrup plantage. Sidstnævnte var en del af dramaholdet, der forsøgte sig i det fri med et strengt kropstrænings-program!

Til elevmødet i september havde elevforeningen skaffet Per Højholt som taler. Han foretog »Gittes monologer« både gribende og morsomt. Folkemusikweekenden forløb fint, takket være års erfaring og god planlægning. Knap 1100 deltagere er nok et passende antal i forhold til skolens størrelse. I kraft af teltet i haven er der skaffet gode lokaleforhold, således at man kan arbejde med den treklang af dels vise- og folksang, dels gammeldans og folkemusik og endelig et bredt udsnit af hvad der i dag går under navn af folkemusik. Der er bevaret det vestjyske indslag, som er væsentligt. Generalforsamlingen har hvert år indeholdt af week-enden til debat som rimeligt er,

og det bliver til løbende justering. Det er nok betænkeligt at forestille sig, at folkemusikweek-enden også skal have funktion som et slags extra elevmøde, det er der ikke betingelser for med så mange mennesker. Måske skulle man snarere satse på at udvide elevmødet i september, så det fik større tyngde.

Det blev et begivenhedsrigt og arbejdsomt år. Utvivlsomt var der ting vi kunne have gjort bedre, det bærende var imidlertid fællesskabet, også som et arbejdsfællesskab. Og nu må så enhver fortsætte herfra med at viderefotælle sin egen historie om 1981–82.

Højskolen ligger jo også i en bestemt egn i det vestjyske. Og vi fastboende ønsker også gerne en samtale med vore naboer i sogn og kommune. Derfor indgår sideløbende nogle offentlige møder i billedet af årets gang. I efteråret hørte vi Arne Rosenstand holde foredrag om »EF og det danske landbrug«. Det var opmuntrende, så mange, også aktive landmænd, der var mødt frem og det blev en god debataften. Landbrugets problemer er jo ikke blot landbrugets, men berører hele det danske samfund. Højskolernes Sekretariat og Dansk Kvindesamfund havde arrangeret en aften med skuespillerinden Lene Vasegaard. Det handlede om kvinder, men udtrykt igennem forskellige forfatteres digte og tekster. Det blev en stor oplevelse. I samarbejde med højskolen havde Ring-

købing amtsråd arrangeret en møderække »Ekspertene og virkeligheden«. Det blev til 6 møder i hele sæsonen. Fremhæves skal bl.a. Niels Højlunds foredrag »Folket, eksperterne og konsekvenserne« og Ole Thyssens foredrag »Arbejdsløshed og arbejdsfrihed«. Det blev ligeledes en oplevelse at høre forfatteren Thorkild Bjørnvig foredrage om »Det dragende og det skræmmende ved teknologien«. Møderne foregik fredage fra 16.00–22.00. Det var nok begrænset, hvor meget møderne engagerede højskolen som sådan (elever og lærere), men alle fik glæde af den gode forplejning fra køkkenet. Møderne medvirkede til at fremme en kontakt mellem højskolen og forskellige grene inden for den offentlige forvaltning i Ringkøbing amt, og det kan godt vise sig at få betydning fremover. Møderne vil blive gentaget næste år med emnet »Livsvilkår i 80-erne«.

Det skal også nævnes som en nydannelse, at der på højskolen siden februar en gang om måneden er en åben folkemusikhusaften, hvor en lokal spillemandsgruppe »Savsmuld« kommer og spiller til dansen. Vi håber det kan udvikle sig en fast tradition og kalde lokale folk til.

Efter vinterskolens 28 uger, kommer sommerens 16 uger med korte kurser. Opgaven for os lærere om vinteren er ikke at forsøge at være ung med de unge, men at være åben og prøve uden fordomme at lade de unge være unge. Sommerkurserne

betyder til gengæld, at vi møder jævnaldrende eller mennesker, der er mere livserfarne og med historie bagud længere end os selv. Det giver en udfordring på en anden måde, som også er spændende. Højskolesangbog og foredrag har en fremtrædende plads, dvs. udtryksformer, som hører højskolehistorien til, men som vi gøres nutidigt ansvarlige for. Vi har aldrig haft så god tilslutning til sommerkurserne som i år, og det er jo glædeligt, og vi kan vel godt tage det som udtryk for at det er noget væsentligt, som optager os på højskolen. Den korte kursusvarighed gør forløbene særlig intense, og egentlig er det utroligt, hvad man kan nå, også i retning af at lære hinanden at kende, ja der stiftes såmænd på sådanne kurser også varige venskaber. For ældrekurserne gør der sig det gældende, at kursister ofte, når de kommer her, har været på flere andre højskoler. De kender højskoleformen, de er bevidste om, hvad de vil have ud af det, og hos os har det betydet en udvikling af de enkelte ældrekurser i retning af, at vi mere bevidst koncentrerer os omkring bestemte temaer, altså i lighed med ugekurserne. Det er en højskolevirksomhed, som vi føler os meget udfordrede af, det er selvstændige højskoleforløb inden for den større højskole. Pladsen tillader ikke at omtale indholdet af alle sommerkurserne, men nævnes skal et nyt temakursus »Søliv og kystkultur«, som Algot stod for sammen med

Poul. Det var et eksperiment, som bl.a. havde det ved sig, at sidste halvdel af kurset foregik i sejlbåde i den norske skærgård. Det blev en succes, som vil blive gentaget næste år. I virkeligheden er der megen kulturhistorisk materiale knyttet til de gamle handelsforbindelser mellem byerne på den jyske vestkyst og Sydnorge. Som det vil ses af kursusoversigten, vil vi iøvrigt fortsætte med den samme type af kurser næste år og uddybe det, der har vist sig godt.

Både for kursister og lærere bliver kurserne anledning til at møde kunstnere, forfattere, universitetsfolk og embedsmænd fra hele landet. Det er en givende berøringsflade med væsentlige sider af samfundslivet, det virker igangsættende tilbage på højskolearbejdet. Også i år har det glædet os, at folk fra omegnen fandt anledning til at komme og høre foredragene på sommerkurserne, det giver også perspektiv på vores arbejde.

Den balance, der nu igennem de sidste år er skabt imellem vinterskolen og sommerkurserne, tror jeg vi vil søge at fastholde en tid fremover, det er en vekselvirkning, der også beriger vort virke som højskolelærere.

I vores personale har der den sidste tid været nogen bevægelse. I efteråret 81 holdt Poul orlov, for at få et pust udenfor højskolen, imens trådte Signe Jepsen, der igennem et år

havde vikarieret under Annes orlov, ind og overtog undervisningen i Pouls fag. Poul kom igen til januar 82, men efter at have overstået sin del af sommerkurserne, besluttede Poul sig overraskende endeligt at ville ophøre som lærer på skolen. Der er andetsteds skrevet herom, men fra lærerkredsen skal der lyde en tak til dig Poul for et mangeårigt godt samarbejde. September 1982 tiltrådte Signe Jepsen så endeligt som lærer i stedet for Poul. Signe kender vi jo og ser fortrøstningsfuldt frem til et frugtbart samarbejde.

I forbindelse med festen for sin 60 års dag tillod Boye sig at bruge anledningen til at meddele, at han ønskede at lade sig førtidspensionere med udgangen af september måned for at lade yngre kræfter komme til. Boye har jo præget Vestjyllands Højskole lige fra dens start, og det er med stor beklagelse at vi siger farvel til Boye. Mange er de elever, der kan tænke tilbage på muntre og givtige litteraturtimer eller på selskabelige lag ovre hos Ruth og Boye. Tak skal du have Boye, fordi du holdt højskolen fast på det, der skulle være det centrale indhold i arbejdet. Til at varetage undervisningen i litteratur og idehistorie har skolen ansat Bent Mikkelsen som ny lærer. Erik overtager undervisningen i filmværksted og kunsthistorie. Med nye lærere kommer der også nye indfaldsvinkler, det skubber lidt til os alle, så mønstret ændres. Det er som det skal være.

Afsked med Boye Jensen og Poul Hillerup

Med dyb beklagelse har vi i bestyrelsen måttet tage til efterretning, at både Boye Jensen og Poul Hillerup har søgt og fået deres afsked som lærere ved Vestjyllands Højskole fra vinterskolens start.

De to har gjort et godt stykke arbejde på skolen. Deres fagområde spændte meget vidt. Boye Jensens fag var dansk og dansk litteratur, som han også på egnen er kendt og anerkendt for. Desuden har Boye haft fag som film og pædagogik.

Poul Hillerups område var økologi og genbrug, matematik og u-landsorientering. Dette sidste havde Poul helt specielle forudsætninger for at levendegøre, da han jo selv har arbejdet i et u-land i en periode. Mange

har lovprist hans indsats ikke mindst i dette fag.

Vestjyllands Højskole har, så længe den har eksisteret, været en skole på vej, og det har stillet helt specielle krav til alle medarbejdere. Boye Jensen har været med fra starten og stædigt kæmpet for, at skolen skulle nå frem til at være rigtig højskole og ikke bare et kursus-center, kunne man vel sige. Sammen med Poul Hillerup og de øvrige medarbejdere synes vi, at denne bestræbelse er lykkedes godt. Både Poul og Boye har vist, hvad de virkelig kunne og ville i nogle fremragende sommerkurser i de senere år med virkelig højskoleindhold.

Begge lærere har været vellidte og værdsatte af skolens unge elever og ofret megen tid på samvær med disse – langt ud over de egentlige timer. Det har været uendeligt meget værd.

Også udenfor skolen i sognet har der tit været bud efter begge.

I bestyrelsen havde vi gerne set, at begge var forblevet aktive på skolen mange år endnu, men vi ønsker dem alt mulig lykke med, hvad de nu hver især går i gang med og håber at se dem så tit på skolen, som de selv har lyst til.

P. b. v.
Niels Jørgen Jensen.

Afskedstale

Mandag den 6. september holdt skolens medarbejdere og bestyrelse fest sammen for at fejre en god sæson og for at tage afsked med Poul Hillerup og Harald Boye Jensen, som begge har forladt skolen pr. 1. september.

På bestyrelsens vegne tog Ellen Nielsen, Velling, ordet:

– Man kunne synes, at det ville være svært at skulle holde en afskedstale for to som er så vidt forskellige som Boye og Poul. Men det er det ikke. Og det er bevis på, hvor mangfoldigt et foretagende højskolen er. Der er brug for folk, som hver især tager fat på tingene på deres personlige måde. Der skal da nok komme nogle, som kan tage jeres virke op, men det kan jo aldrig blive Boye og Poul.

Vi har i bestyrelsen syntes, at I slet ikke kunne undværes på skolen, og vi er meget kede af, at I har besluttet at rejse.

Kære Boye: Jeg har ladet mig fortælle, at fiskerne bruger at komme en havkat i hyttefadene for at skabe røre i vandet, så fiskene kan få ilt nok, kan ånde og leve.

Jeg synes du virker som en havkat imellem os, Boye. Du tvinger folk til at tage stilling. – Ikke sådan at man tænker: Det her spørgsmål kan de andre redegøre for – de, der kan mere end mig, de, der ved mere end mig, de, der er mere end mig. Men nemlig sådan, at du får den enkelte til at føle sig betydningsfuld: selv lille mig betyder noget i sammenhængen.

Kære Poul: Du har en helt anden måde at få eleverne til at føle det samme på: Du bringer dem nemlig den tryghedsfølelse, der for mig står som noget af det væsentlige i højskolens arbejde. Tryghedsfølelsen er en forudsætning for, at man kan fremme den selvagtelse, der skal til for at livet er til at holde ud.

At I hver især har villet og evnet at få disse kvaliteter frem skylder vi og mange andre Jer stor tak for.

Oven i handelen har vi så fået det, at I ved jeres deltagelse og virke i sognets liv har givet os andre lejlighed til at få del i jeres medmenneskelighed.

En stor tak for bestyrelsen og fra mig personligt.

Bygninger og deres brug

særlig i forbindelse med ombygning af laden på Lundgård

AF PEDER JUUL

I 1924 opførtes Vesttarp skole. Den blev bygget til børneskole for »æ narr sogn« (den nordre del af sognet). Næppe har nogle af de mennesker der stod for dette byggeri tænkt sig at skolen engang bygningsmæssigt skulle danne grundlag for Vestjyllands højskole.

I 1937 opførtes Lundgård som et landbrug. Næppe har nogen dengang forestillet sig at denne ejendom skulle blive en del af Vestjyllands Højskole. Disse ret nærliggende eksempler blot for at konstatere en udvikling i vort samfund. Det fortæller os også at noget er statisk og andet i bevægelse.

En bygning er flere ting, den er en ramme om en funktion, den er en del af vor kultur og den kan repræsentere en bestemt byggestil og/eller en periodes byggeskik.

På den baggrund vil jeg som medlem af højskolens byggeudvalg fortælle lidt om de tanker, der har været fremme ved ændring af Lundgårds lade til et rum, som dels kan udfylde nogle aktuelle behov og dels være så fleksibel i sin indretning, at der er mulighed for andre aktiviteter i skolens hverdag som ønsker og behov opstår.

Da højskolen for godt 10 år siden startede, havde man ikke tanke for faget genbrug. Faget blev et relativt

stort ønske hos eleverne, og man startede i skolens beskyttelsesrum. Der opstod et lokalemæssigt behov.

Man havde i forvejen indrettet undervisningslokaler for vævning og formning i Lundgårds tidligere staldbygninger. Laden havde ikke nogen skolemæssig funktion. Disse realiteter, sammenholdt med at der fra undervisningsministeriet kunne gives et væsentlig økonomisk tilskud, var årsag til, at man begyndte at tænke på at indrette genbrugsværksted i laden. Der skulle handles hurtigt for tilskudet fra staten var betinget af en stram tidsramme.

Byggeudvalget blev kaldt sammen, efter at bestyrelsen i princippet havde sagt god for ideen. Repræsentanter fra alle på skolen blev inddraget i projektet. Det er rigtigt, når der er mange forskellige brugere af skolen med i beslutningerne i et sådant arbejde. Man er nogenlunde sikker på, at alle interesser og ideer kommer frem. Det vanskelige består i at koordinere de forskellige synspunkter, og engang imellem kommer tanken frem om de mange kokke. En følge bliver også ofte kompromiser, og kompromiser kan være gode nok, men de kan også være dårligere end et enten eller.

Arkitekten havde også en vanskelig

opgave. Hans udkast blev vendt og drejet. Der er som regel en ide i en god arkitekts arbejde, og en sådan ide kan relativt let slås i stykker. Spørgsmålet er så om arkitektens ide er gået fløjten på grund af kompromis og funktion.

De største hensyn er taget til funktionen og til rummets fleksibilitet, lysforholdene er også prioriteret højt.

Jeg tror vi alle følte det var svært, indenfor givne rammer, at skabe lokaler som vi ikke rigtig vidste hvad skulle bruges til, men der blev forsøgt.

Det ydre:

Det var hensigten, at bygningens karakter skulle bevares. Det er ikke lykkedes. Vi har her fundet en kompromisløsning, som er en blanding af skidt og kanel. Der er dog opnået at fastholde ladepræget mod gårdsiden, og det er da væsentligt.

Det indre:

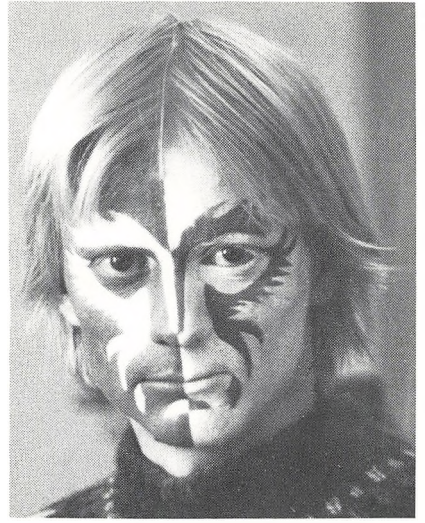
Jeg håber og tror det indvendige bliver godt når alt bliver færdigt og kommer på plads. Der er indrettet et

godt genbrugsværksted, og der er indrettet toiletter centralt placeret i bygningerne, herved er også et tidligere behov dækket. Der er skabt forbindelse fra vævestuen til den fremskudte etage i laden. Denne aktivitet kan således eventuelt udvides ved brug af denne etage. Etagen kan derudover benyttes til ophold m.m.

Den del af laden som ikke er indrettet til værksted, tror jeg, der kan findes mange anvendelsesmuligheder for. Udover at kunne benyttes til opholdsrum, kan det måske benyttes til musik, sang, atelier, oplæsning og anden kunstnerisk aktivitet.

Arealerne uden om en bygning eller et bygningskompleks er af stor betydning, for dels at skabe en helhed og dels at skabe de afgrænsede rum, som jeg tror mennesker befinder sig godt i. Derfor skal det være mit ønske, at der omkring Vestjyllands Højskole kunne skabes en beplantning, som i en artvariation kan danne en helhed omkring skolen til glæde for de der færdes såvel udenfor bygningerne som indenfor.

Tillykke med laden!

Kære Algot

Du bad mig på et eller andet tidspunkt om at skrive lidt om mig selv, som I eventuelt kunne bruge i Årsskriftet, så jeg vil prøve at gøre det forholdsvis kort, altså:

Jeg hedder Gunvor, blev født i 1910, mine forældre havde en mindre gård, nede på Stevns, i nærheden af en ret stor landsby – Sigersløv – vejen hedder Trommeslagervej og går fra en landsby, der hedder Holtvig og næsten til Store Heddinge – hovedstaden på Stevns. Mor fødte ialt 9 børn, de to døde som spæde (siden er flere døde). Da jeg nåede skolealderen, kom jeg i friskole, den havde min farfar været med til at oprette, vi gik hver anden dag. Siersløv var en by, hvor der var meget gymnastik, min mosters mand var den første, der tog sig af gymnastikken (uddannet på Vallekilde), andre af min familie har også »virket« meget for den sportsgren, bl.a. mor og far, så det var en selvfølge, at jeg »gik op« i gymnastikken.

Jeg blev konfirmeret som 14-årig, var hjemme og hjalp ved landbruget til jeg blev 17, kom så ud at tjene, først i Sydstevns, bl.a. hos den meget kendte familie Karlshøj, som vist har præget mig en del (Frimenigheds Højskole osv.), siden kom jeg til Fyn, og sommeren 1930 på Danmarks før-

ste højskole nemlig Rødding i Nord-slesvig. Hans Lund var forstander på skolen, vi var 136 piger i 3 dejlige sommermåneder. Hans Lund og Rødding har også præget mig temmelig meget. Siden har jeg haft plads på Samsø, i Gentofte, i Ulstrup og havnede i foråret 33 på en gård her i Fankerup, hvor jeg forelskede mig i sønnen på en af nabogårdene, vi blev gift den 22. september 1933, og flyttede ind på hans forældres gård. Efter 8–9 års ægteskab fik vi en sød, lille pige, som vi kaldte Tove. Efter godt 12 års ægteskab blev jeg »ene« og der kom en streng tid for mig, men også på en måde en dejlig tid, der kom en masse unge hos mig, vi havde det hyggeligt og rart, selv om det kneb meget med økonomien. Da Tove var en 15 år, kom hun ud at tjene, siden på Stevns Ungdomsskole, tog efter den plads et sted dernede og fandt sin senere mand, kom også på Rødding i Fog Pedersens tid. Tove og Erling kom hjem og købte gården her i 1964, de havde boet nogle år oppe ved Lammefjorden, havde 2 små børn, og fik senere en til. Efter deres overtagelse af gården, begyndte faktisk et nyt kapitel i mit liv. Jeg havde kun 300 kr. om måneden at leve for + en smule indtægt fra mit hønsehold, men da der var gået et par år fik jeg noget arbejde nede i vort forsamlings-

hus, Egeslevmagle, det hjalp, havde en dejlig tid mens jeg arbejdede der, kom i kontakt med mange.

Da jeg efterhånden blev 62 år søgte jeg førtidspension og fik det, en anden fik mit arbejde i forsamlingshuset. En veninde og jeg tog på flere ture med vor lokale turistfart, Skælskør-Korsør Turistfart, var bl.a. i Hartzen (jeg to gange), på Rhintur, var også på endagsture herhjemme, og på en 5 dages tur til Bornholm, og oppe i Sverige, jeg tog en 10-dages tur til Bodensøen i Sydtykland.

Så i 1975 var det, vi fandt på at prøve højskole, søgte først Rude Strand, der var heldigvis optaget, så vi tog til Vestjyllands Højskole (alle tiders højskole), hvor jeg blev så glad

for at være, fik et meget godt forhold til forstanderparret, de flinke lærere, Charles på kontoret, Tage, køkken- og rengøringspersonalet, jeg holder meget af dem allesammen. Jeg har været der hvert år siden, min veninde ville ikke to gange på samme højskole, så vi har senere på året været sammen på andre højskoler, af de fem andre vi har været på synes jeg bedst om Snoghøj, hvor jeg også har været flere gange, har mange gode venner der også.

Jeg håber at få lov til at være »frisk« nogle år endnu, så jeg kan komme over på Vestjyllands Højskole flere gange endnu.

Tak for at I er som I er!

Gunvor.

Formandsberetning for året 1981–82

Fra skolens generalforsamling den 12. november 1982

AF NIELS JØRGEN JENSEN

Jeg skal her gengive i forkortet form nogle af hovedtrækkene i min beretning på generalforsamlingen. Generelt må det skoleår, der er gået siges at have været et meget godt år for højskolen. Den fremgang både i aktiviteter og i elevtal, som kunne spores allerede sidste år, er fortsat på en god måde. Årselevtallet for 1980 var 50,3, for 1981 er det blevet 58,7 og allerede nu tegner året 1982 til at kunne slutte omkring midten af tredserne. Det er fuld skole, og det kan man kun glæde sig over.

Vi ved, at en del dagpengeberettigede arbejdsløse i disse år søger højskole. Det antal årselever, som de dagpengeberettigede arbejdsløse udgør, er fra 1980 til 1981 steget med 29 %. Højskolen er glad for at kunne hjælpe disse unge mennesker. Vi ved, hvor svært det er som ung at stå i den situation, at der ikke rigtig synes at være brug for en. Vores højskole vil gerne yde sit bidrag til at hjælpe disse unge mennesker i en klemt og menneskelig svær situation, så de får mod til at tage kampen op og ikke lader sig mase og opgiver på forhånd. Jeg ved, at vores højskole har mod og vilje til at prøve at give et menneskeligt rygstød til dem, der måtte have det behov.

Skolens medarbejdere skal roses

for det meget høje aktivitetsniveau, man har ligget på. Ved siden af vinterskolen, ældrekurser og temakurser har der været et utal af andre arrangementer på skolen. Det er med stor glæde og tilfredshed, at vi kan konstatere, hvordan skolen i stigende grad indtager sin plads i egnens øvrige kulturliv, som en slags kraftcenter. Til folkemusikfestivalen havde man 1100 deltagere, en foredragsrække arrangeret i samarbejde med Ringkøbing Amtsråd var meget vel besøgt, man har haft amatørteater, folkedans, besøg af kendte kunstnere og meget mere, som det vil føre for vidt at nævne her.

På sidste generalforsamling måtte vi udtrykke nogen bekymring med hensyn til vores økonomi, først og fremmest på grund af de stigende energipriser, men også på grund af regeringens sparekrav med hensyn til de frie skoler. Foreningen for Folkehøjskoler lavede en økonomianalyse og argumenterede øjensynligt så godt og sagligt, at regeringen opgav tanken. Vel også i erkendelse af, at der netop nu er virkelig brug for os. Det høje elevtal har bevirket, at skolen har kunnet konsolidere sig økonomisk. Det er rart for en bestyrelse, at kunne konstatere det, så meget mere som det er sket samtidig med vores

indsats for at gøre Lundgårds lade anvendelig til undervisning i værkstedsfagene. Ca. 280 m² har det givet og en stor frivillig indsats er blevet ydet. Bestyrelsen vil nu gennemtænke mulighederne for en forbedring af køkken og værelsesfløj, hvor ansøgning om statsstøtte er indsendt for flere år siden. Vi må tage bestik af, hvad vi kan magte, men rart er det

jo ikke at slæbe med alt for mange lån, som ikke er tilskudsberettigede.

På generalforsamlingen blev også nævnt udskiftningerne i lærerstaben. De er omtalt andetsteds her i skriftet. De meget fine og indholdsrige kurser man laver på skolen blev nævnt, men her må dette være nok. Tak til alle for en god og dygtig indsats.

Driftsregnskab

<i>Udgifter:</i>	1980	1981
1. Løn til ledere og lærere	1.040.513	1.220.084
2. Bygninger, arealer og lokaler	175.927	269.976
3. Opvarmning, el, rengøring	294.721	395.814
4. Afgifter og bygningsforsikringer	18.962	25.159
5. Leje af lokaler	3.950	3.900
6. Prioritetsrenter	153.519	159.294
7. Administration, materialer, inventar	443.470	560.554
8. Revision	17.000	26.605
10. Kostudgifter o. a. uden tilskud	636.212	807.849
Overskud	40.660	54.042
	<hr/>	<hr/>
	2.824.934	3.523.277
<i>Indtægter:</i>		
20. Statstilskud	1.536.661	1.894.444
21. Lejeindtægter	33.526	37.160
23. Renteindtægter	859	33
24. Andre indtægter	69.702	39.675
26. Skolepenge	1.184.186	1.551.965
	<hr/>	<hr/>
	2.824.934	3.523.277
STATUS:		
<i>Aktiver:</i>		
Likvide midler	13.498	8.666
Tilgodehavender m.v.	87.944	190.612
Inventar m.v.	267.474	259.606
Ejendomme	6.563.908	7.800.000
	<hr/>	<hr/>
	6.932.824	8.258.884
<i>Passiver:</i>		
Kortfristet gæld	633.800	542.809
Prioritetsgæld	2.559.779	2.626.436
Egenkapital	3.739.245	5.089.639
	<hr/>	<hr/>
	6.932.824	8.258.884
ÅRSELEVTAL	<hr/>	<hr/>
	50,3	58,7

Om økonomien

1981-regnskabet sluttede med et overskud på 54.042 kr. Det er en fastholden af de sidste års tendens til et lille overskud. Der skulle ellers have været basis for en stigning, da årselevtallet (= 40 elevuger) er steget fra 50,3 i 1980 til 58,7 i 1981 – svarende til 17 % og omsætningen er steget fra 2,8 mill. i 1980 til 3,5 mill. i 1981 svarende til 26 %. Der har imidlertid i 1981 været en stigning i varme/eludgiften på 46 % fra 201.000 kr. til 294.000 kr. – ligesom inventarudgiften har været ekstraordinær stor i 1981 – 66.000 kr. mod 22.000 kr. 1980.

Af den samlede omsætning i 1981 på 3,5 mill. har der været direkte lønudgifter på ca. 2 mill. – svarende til 14 fuldtidsstillinger.

Udover de aktiviteter, 44 kursusuger og masse af foredrag fører med sig, har 1981 gjort sig bemærket ved de mange elever – og vort ladeprojekt. Til ombygning og indretning af laden til værkstedsfag er budgetteret med en samlet udgift på ca. 400.000 kr., hvortil vi har fået et statstilskud på 188.000 kr. Resten af pengene har vi skaffet ved et banklån på 150.000 kr. og ved træk på kassekredit. Da vi imidlertid ikke kan opnå statstil-

skud til renteudgifterne hertil og til et isoleringslån på 110.800 kr., vi optog i kreditforeningen i foråret 1981 – og disse lån derfor er ret belastende for vor økonomi, har vi besluttet at søge lånene afviklet hurtigst muligt. Derfor taler også hensynet til vort fremtidige – og forhåbentlig ikke for fjerne – byggeprojekt. Det er en plan, hvor vi skal have moderniseret køkken og elevfløjens dårlige bade/opholdsforhold. Det er et relativt stort projekt, der vil kræve ikke blot en del egenkapital, men også evne til at forrente den yderligere prioritetsgæld.

Den meget fine elevtilslutning i 1981 har vist sig – ikke blot at holde – men at blive yderligere udvidet i 1982, så vi her forventer et årselevtal på ca. 65. Så mange mennesker at fordele vore udgifter på har givet os en god likviditet og forventninger om et pænt overskud.

Som ham, der tæller dagens omsætning op om aftenen, vil jeg sluttelig sige, at ikke blot er skolen en dejlig summen af mennesker og aktiviteter, det sætter sig også sine spor rent økonomisk – vi har det godt.

Charles.

Elevforeningen

Elevforeningens bestyrelse

Torben Brohus,
Sadolinsgade 35,
5230 Odense M.
Tlf. (09) 17 98 02.

Per Slynghborg,
Eriksminde Efterskole,
Boulstrup, 8300 Odder.
Tlf. (06) 55 68 02.

Thomas Petersen,
Den frie Lærerskole, Ollerup,
5762 V. Skerninge.
Tlf. (09) 24 30 59.

Mette Nielsen,
Skalstrupgårdsvej 1,
4621 Gadstrup.
Tlf. (02) 39 12 16.

Erik Alkier,
Krumstrupvej 12,
5750 Ringe.

Caroline Nissen,
Vallekildevej 3, 1.,
4534 Hørve.
Tlf. (03) 45 71 35.

Marit Bertelsen,
Frederiksberggade 19.
7323 Give.
Tlf. (05) 73 50 86.

Elevforeningens generalforsamling den 25. september 1982

Til generalforsamlingen mødte 34 stemmeberettigede samt lærere og andre interesserede.

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer.
2. Beretning.
3. Regnskaber.
4. Musikweekenden.
5. Bestyrelsesvalg.
6. Revisorvalg.
7. Eventuelt.

Ad 1: Algot blev valgt til ordstyrer. Han konstaterede, at generalforsamlingen var rettidigt varslet og indkaldt. Dagsordenen blev godkendt.

Ad 2: Thomas Petersen aflagde bestyrelsens beretning. Beretningen blev godkendt.

Ad 3: Elevforeningens kasserer, Per Slynborg, fremlagde foreningens 3 regnskaber (se side 58–61), der alle blev godkendt. Per kunne samtidig oplyse, at antallet af medlemmer i foreningen i det forløbne år er steget fra 79 til 81!

Ad 4: Thomas orienterede kort om

musikweekenden 1982. Der var enighed om, at elevforeningen også næste år skal arrangere en musikfestival – igen med titlen »Vestjyder og spille-mænd«, men der skal ske en fornyelse i musikvalget i retning af mere eksperimenterende folkemusik.

Ad 5: 3 af bestyrelsens 7 medlemmer var på valg – Preben Olesen, Thomas Petersen og Ulla Kirkegård. Thomas og Preben ønskede genvalg, herudover opstillede Marit Bertelsen og Erik Alkier. Erik, Marit og Thomas blev valgt. Preben afløser Karen Haugsted som suppleant.

Ad 6: Charles modtog genvalg som revisor for elevforeningen.

Ad 7: Niels Jørgen Nedergaard orienterede om, hvem der er lærere på højskolen for tiden.

En elev på pensionistkurser gennem flere år ønskede optagelse i elevforeningen. Den nye bestyrelse vil tage sagen til efterretning.

Ordstyreren takkede for god ro og orden på generalforsamlingen.

Skitse over bestyrelsens arbejdsopgaver

Musik:

Thomas
Caroline
Per

P.R.:

Mette
Marit

*Elevkontakt,
Avis,
Årsskrift:*

Fælles

Regnskab:

Per
Marit

Praktiske opgaver:

Erik
Torben
Caroline
Mette

Skolens bestyrelse:

Thomas
Per

Årsmøde:

Fælles

Stemningsrapport fra elevmødet den 24., 25. og 26. september 1982

Som det forhåbentlig er alle medlemmer af Vestjyllands Højskoles Elevforening bekendt, så blev elevmødet i år afholdt i dagene 24., 25. og 26. september.

Ca. 1 måned før weekenden modtog alle aktive medlemmer (de der har betalt kontingent på kr. 40,- pr. år) en meget flot og opfordrende indbydelse til at komme og sætte liv i »den gamle skole«. Det første til at ca. 45 tidligere elever tilbragte en fornøjelig og udbytterig weekend sammen.

Som omtalt så startede elevmødet fredag aften, men allerede om eftermiddagen var der dukket flere kendte hoveder op. Kl. 21.00 var der ifølge programmet disket op med kaffe og Ellys hjemmebag i pejsestuen. Dette blev meget hurtigt fortæret og øllerne kom frem på bordene hvor de i fællesskab med de levende lys var med til at skabe en stemning af dejlig nostalgi og gensynsglæde. Det er altid svært at løsrive sig fra et dejligt selskab og klokken blev da også et godt stykke over midnat før der var ro i pejsestuen og rundt om på gangene.

Roen og freden er dog kun kort på en højskole – så allerede klokken 7.00 lørdag morgen begyndte den infame morgenvækning. Klokken

kimede og efterhånden hørtes der pludren på gangen. Klokken 8.00 blev dørene slået op til et overdådigt morgenbord – det synes jeg altid morgenborde er. Hyggelig sludren blandede sig med enkelte morgengnavne miner og snart fungerede fællesskabet igen. Hele formiddagen var til fri disposition, så den vil jeg ikke skrive om.

Efter frokosten klokken 12.00 skulle vi slappe af og underholdes af forfatteren Per Højholt. Det er vist ikke overdrevet at sige, at dette møde satte gang i grinemuskulaturen og tankerne.

Klokken 15.00 fik vi kaffe og hjemmebag og klokken 16.00 blev der ringet ind til Elevforeningens generalforsamling som hvert år er et spændende tilløbsstykke. Det mest ophidsende og engagerende på en generalforsamling er for mig at se, når der skal vælges og stemmes. Og valg blev der. Ulla, Thomas og Preben er på valg. Ulla ønskede ikke at genopstille men det gjorde både Thomas og Preben. Thomas blev valgt og det gjorde Erik fra årgang 80/81 og Marit fra årgang 81/82. Det vil så sige, at Elevforeningens bestyrelse det kommende år består af: Caroline Nissen, Mette Nielsen, Marit Bertel-

sen, Thomas Petersen, Per Slyngborg, Erik Nielsen og Torben Brohus.

Jeg vil lige bruge lejligheden til at give den nye bestyrelse et skulderklap med på vejen og det samme vil jeg give både Ulla og Preben med tak for et godt samarbejde.

Nå. Efter en så lang dag er der efter min mening kun én ting der kan afholde een fra at gå i seng, og det må være en god fest – og det fik vi. Efter festmiddagen spillede La Porta Band op til bal. Flere blev vel nok en smule skuffede da de blev bekendt med at det var spillemænd, der skulle underholde men eftersom aftenen skred frem så det ud til at alle morede

sig – ellers må det have været deres egen skyld for chancen var der ihvertfald. Hvornår festen sluttede skal jeg ikke udtale mig om – men efter oprydningsbehovet at dømme må det have været sent.

Søndag morgen var der en lidt mere træg stemning ved morgenbordet end dagen i forvejen (det er der altid når man forlader højskolen). Den planlagte og traditionsrige Vesterhavstur måtte aflyses på grund af manglende tilslutning.

Bestyrelsen holdt sit første møde i løbet af formiddagen og umiddelbart efter frokost var der hjemrejse.

Torben C. Brohus.
Bestyrelsesmedlem.

Vestjyllands Højskoles elevforenings regnskab for perioden sept. 1981 til sept. 1982

Indtægter:

Kontingent 81 medlemmer	3.230,00
Overskud elevmøde september 1981	128,70
Renter girokonto	44,52
Indtægter ialt	<u>3.402,52</u>

Udgifter:

Udsendelse af årsskrifter	1.218,10
Giroblanketter	115,90
Gave	97,95
Kopier, kuverter m.v.	59,70
Udgifter ialt	<u>1.491,65</u>

Årets overskud	<u>1.910,87</u>
----------------------	-----------------

Formue:

Kontant kassebeholdning	602,05
Girobeholdning	2.593,28
Formue ialt	<u>3.195,33</u>

Regnskabet er gennemgået og godkendt.

Charles Gam.

Harald Boye Jensen.

» Vestjyder og spillemænd «

FOLKEMUSIK WEEK-END

17. og 18. juli 1982.

Vestjyllands Højskole, Velling, Ringkøbing

Lørdag kl. 10-02 Søndag kl. 10-17

For 5 år i træk, folkemusik, sang og dans for alle imellem 0 og 99 år.

» Vestjyder og spillemænd «
FOLKEMUSIK WEEK-END
 Vestjyllands Højskole ved Ringkøbing Fjord
22. OG 23. JULI 1978

LØRDAG KL. 10 - 02
 SONDAG KL. 10 - 18

UDVIKLING AF SPILLET
 FOLKEMUSIK WEEK-END
 AFTENS
 LÆSTAMNING

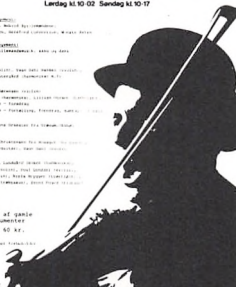
TELT/HAVEN

Rumlekvadnien
 Wonsda' avten
 Håndslaug
 Skalmje
 Sydflens ølletale
 Savsmuld
 Desuden in scene.

INDENDØRS

Levy Wisens orkester
 Rebild spillemændene
 Fanømusik
 Vakkavitte

» Vestjyder og spillemænd «
FOLKEMUSIK WEEK-END
 Vestjyllands Højskole, Velling, Ringkøbing
21. og 22. juli 1979
 Lørdag kl. 10-02 Søndag kl. 10-17

UDVIKLING AF SPILLET
 FOLKEMUSIK WEEK-END
 AFTENS
 LÆSTAMNING

WISEVERSHUS/PEJSESTUE

Den gamle mands
 Søren Christensen
 Helge Engelbrecht
 Jonna Grønver
 Jens Peter Askou
 Jordens salt

BILLETPRISER

Hele weekenden ..... 90 kr.
 Hele lørdagen ..... 60 kr.
 Lørdag kl. 18-02 ..... 50 kr.
 Hele søndagen ..... 45 kr.
 Søndag kl. 14-17 ..... 25 kr.

Ret til ændringer forbeholdes!

» Vestjyder og spillemænd «
FOLKEMUSIK WEEK-END
19. og 20 juli 1980
 Vestjyllands Højskole, Velling, Ringkøbing
 Lørdag kl. 10-02 Søndag kl. 10-17

UDVIKLING AF SPILLET
 FOLKEMUSIK WEEK-END
 AFTENS
 LÆSTAMNING

» Vestjyder og spillemænd «
FOLKEMUSIK WEEK-END
18. og 19. juli 1981
 Vestjyllands Højskole, Velling, Ringkøbing
 Lørdag kl. 10-02 Søndag kl. 10-17

UDVIKLING AF SPILLET
 FOLKEMUSIK WEEK-END
 AFTENS
 LÆSTAMNING

Tag selv instrumenter med da der vil være mulighed for samspil i buske, kroge og på den frie scene.

Der er gratis camping på skolen, ligesom der vil være indrettet spiseshus.

Arranger: Vestjyllands Højskoles elevforening. Yderligere oplysninger fås hos: Torben Brohus, IIF 09-15 1562.

Slutregnskab for Vestjyder og spillemænd 1982

Kontant tilskud, Sparekassen SDS	300,00	
Kontant tilskud, Jyllands Kreditforening	500,00	
Kontant tilskud, Ringkjøbing Bank	300,00	
Kontant tilskud, Ringkjøbing Landbobank	500,00	
Billetsalg	59.555,30	
Ølsalg, teltet	18.237,50	
Ølsalg, foredragssalen	16.061,00	
Ølsalg, gymnastiksalen	12.945,55	
Ølsalg, Pejsestuen	5.035,85	
Salg af trøjer og plakater	565,00	
Musikudgifter		25.250,00
Udgående moms		11.121,00
Tuborgdepotet		10.277,10
Carlsbergdepotet		9.596,00
Vin, cigaretter m.v.		7.485,10
Telt, (leje, transport og opsætning)		7.198,00
Transport		8.131,00
Annonce (Ugeavisen)		2.898,70
Trykning af plakater		2.600,00
KODA-afgift		2.382,65
Vestjyll. Højskole (porto, kopier, kuverter m.v.)		2.414,20
Leje af musikanlæg		1.464,00
Telefon og porto		1.476,70
Kost til hjælpere		1.132,50
Leje af borde og bænke		885,10
Diverse udgifter		2.337,90
Ialt	114.000,20	96.649,95
Indestående på konto		17.350,25
Balancesum	114.000,20	114.000,20

Boulstrup den 20. september 1982.

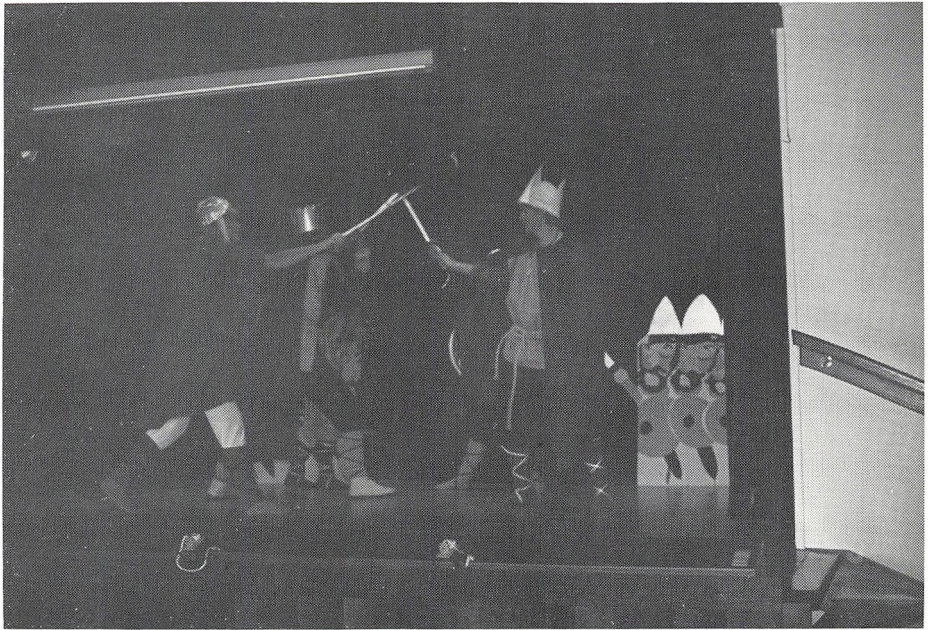
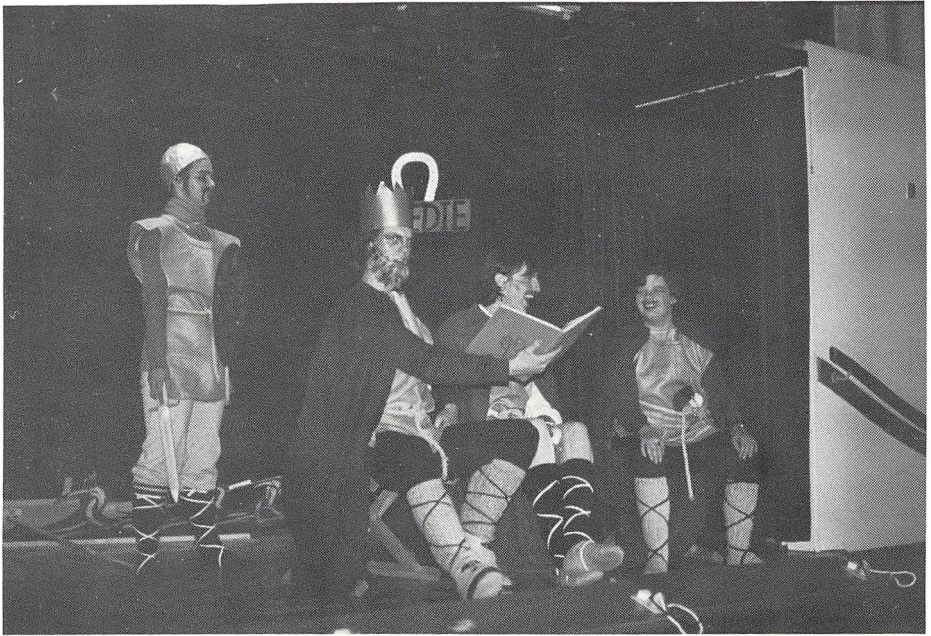
Per Slynghorg.

Formueregnskab for Vestjyder og spillemænd 1981

	<i>Aktiver</i>	<i>Passiver</i>
Overskud 18.-19. juli 1981	10.690,15	
Transport, bestyrelsen		7.337,50
Musik, Elevmøde sept. 1981		1.000,00
Regnemaskine		675,00
Brugsen, Velling		583,00
Annonce (Folkemusikhusringen)		400,00
Stempel		154,95
Tlf. udg.		113,50
Diverse passiver		426,20
Balance	<u>10.690,15</u>	<u>10.690,15</u>

Boulstrup, den 16. september 1982.

Per Slyngborg.

Kalender 1983

19. februar: Fastelavnsfest.
16.–17. juli: Folkemusik-week-end.
24.–25. september: Elevmøde.

Korte kurser 1983

TEMAKURSER:

- 26.5.–7.6.: *Vævning-spinding*
v. Anne.
9.6.–21.6.: *Oliemaling*. v. Petter
Christensen.
25.6.–1.7.: *Billedbatik*. v. Anne.
25.6.–8.7.: *Søliv og kystkultur* (med
sejlads i den norske skærgård).
v. Algot.
2.7.–8.7.: *Litteraturen og den mo-
derne virkelighed*. Medv. Jørgen
Gleerup, Per Højholt, Martin
Zerlang, Bo Green Jensen, Knud,
Sørensen, Bo Hakon Jørgensen,
Pia Tafdrup, klovnene Thorkild,
evt. Vagn Lundbye. v. Bent.
9.7.–15.7.: *Folkemusikværksted* og
barselsgilde efter vestjysk skik.
Harmonika, violin, klarinet, bal-
lade/sang, eventyr, sangleg, gam-
meldans, v. Sophie.
18.7.–25.7.: *Klovnere-Gøgleri*. Med-
virk. Erik Thygesen, Josefine Otto-
sen, Arni-Peter Gudjonsson, Trine
Nielsen, Astrid Pollmann, Algot
Øhlenschläger.
25.7.–31.7.: *Folkeliv og sundhed*,
v. Sophie og Niels Jørgen.

- 1.8.–7.8.: *Grundtvig og Almu-
en*, med særlig henblik på Grundt-
vigs skoletanker, v. Ejvind Larsen,
K. E. Bugge, Hans Hauge, Anders
Hjuler, Gunvor Auken, Arne
Mortensen, Kurt Andersen, Søren
Marcussen, Bent Mikkelsen, Jør-
gen Gleerup, Ebbe Reich, v. Niels
Jørgen.

ÆLDREKURSER:

- 12.5.–24.5.: *Kulturliv i Vestjylland*.
v. Signe, Strit og Algot.
26.5.–7.6.: *Vestjysk natur – vestjysk
kultur*. v. Signe, Strit og Algot.
9.6.–21.6.: *Natur-Kultur, Krop-Sjæl,
Æventyr og Fortælling*. v. Signe,
Sophie og Niels Jørgen.
10.8.–22.8.: *Vestjyske landsbykir-
ker*. Medv. Jon Sparre Christen-
sen, Eske Nielsen, Minna Nyhus,
Karl Johan Larsen, v. Erik, Ruth
og Boye.
24.8.–5.9.: *Dansk Kulturhistorie*.
v. Iver Kjær, Erik, Ruth og Boye.

7. januar – 28. april 1982

Elevfortegnelse 7. januar – 28. april 1982

Peter Allan, Vesttarpvej 11, 6950 Ringkøbing
Bjarne Andersen, Tambosundvej 9, 9000 Ålborg
Dorte Kirkeby Andersen, Parkstien 6, 8870 Langå
Jeppe Andersen, Parkstien 6, 8870 Langå
Kirsten Andersen, Næringen 90 st.tv., 8240 Risskov
Mette Andersen, Vestervang 40–43, 8000 Århus C
Jeanette Arp, Parkstien 6, 8870 Langå
Tine Bentsen Petersen, Tordenskjoldsgade 61, 2. th., 8200 Århus N
Marit Bertelsen, Frederiksberggade 19, 7323 Give
Ellen Margrete Bjerre, Sirvej 27, 7500 Holstebro
Per Bjerring, Parkstien 6, 8870 Langå
Ellen Noer Christensen, Tovsvej 93–3, vær. 2, 8230 Åbyhøj
Lene Christensen, Grindstedvej 5, 7184 Vandel
Sonja Christensen, Centralsygehuset, 7400 Herning
Anne Bjørg Dahl, Blomsterhaven 58, 4300 Holbæk
Anne Mette Dalsgaard, Parkstien 6, 8870 Langå
Torben Dolleris, Øksenbjergvej 70 B, 5700 Svendborg
Erik Gerken, Parkstien 6, 8870 Langå
Camilla Grønneberg, Røhellinga 8, Oslo 7, Norge
Ole Hanghøj, Gethersvej 24, 8900 Randers
Elisabeth Munk Hansen, Parkstien 6, 8870 Langå
Flemming Hansen, Gurrevej 119 st., 2650 Hvidovre
Ole Henriksen, Øverødvej 58 D, 2840 Holte
Bo Holm, Mariegade 17, 1., 6000 Kolding
Siine Hoop, Westerdiik, 2256 Vollerwiek, Sydslesvig
Helene Hovøre, Tambosundvej 9, 9000 Ålborg
Mette Ingvorsen, Anemonevej 6, 6650 Brørup
Eva Marie Jacobsen, Søgade 25, 3. tv., 4100 Ringsted
Henrik Bang Jensen, Helgenæsgade 7, 4., 8000 Århus C
Karl Johan Jensen, Østerbro 45, st. tv., 9000 Ålborg
Elin Jepsen, Østerfenner 12, 6760 Ribe
Kristian Justesen, Parkstien 6, 8870 Langå
Ole Jørgensen, Gl. Skårupvej 11, 5700 Svendborg
Lisbeth Karlsson, Himmelev Bygade 54 B, 4000 Roskilde

Elevfortegnelse 1. oktober – 22. december 1982

Lis Andersen, Skovsvinget 7, Rodskov, 8541 Skødstrup
Hanne Andersson, Kirkestræde 5, 4040 Jyllinge
Claus Baltersen, Albanigade 44, 5. lejl. 57, 5000 Odense C
Lars Thoudal Bech, Ramsingvej 261 mf., 2500 Valby
Hannah Bierlich, Ledreborg Allé 14, 2820 Gentofte
Lene Drachmann Bundgaard, Mølleparkvej 2–6, 6700 Esbjerg
Brian Damgård, Plougslundvej 306, 7190 Billund
Susan June Dywremose, Molbechs Allé, 4180 Sorø
Pia Fønss-Bach, Grønnedal 58, 7600 Struer
Anita Frank Goth, Sakshøj 26, 4800 Nykøbing F
Tommy Hansen, Vantingvej 40, 5750 Ringe
Benedicte Harder, Halkærvej 56, 9240 Nibe
Morten Chr. Hebsgaard, Nyborvej 434, 5881 Skårup
Ann Rahbek Hølund, Nyringen 11, 8240 Risskov
Hanne Jensen, Kirkevej 4, Arnum, 6510 Gram
Mette Rehné Jensen, Hovedgaden 69, Nordby, 6720 Fanø
Gert Jensen, Højen 2, 8220 Brabrand
Tine Knudsen, Dronningensgade 103, 7000 Fredericia
Ester Korshøj, Nørregårdsvej 11, Vorgod, 6920 Videbæk
Jakob Krause-Jensen, Korshøjen 31, 8240 Risskov
Birgitte Borup Kristensen, Korterupvej 4, 2730 Herlev
Martin Kristiansen, Munkedammen 42, 2650 Hvidovre
Fritz Steffen König, Hannegade 19, 1., 4220 Korsør.
Jesper Bo Larsen, Fredensgade 15, 1. th., 2200 København N
Marianne Stemann Larsen, Klintevej 27, 5300 Kerteminde
Elo Lauritsen, Oksevejen 4, 8680 Ry
Anne Beck Lyngsie, Nyvangen 22, 2750 Ballerup
Tom Løyché, Rydevænget 99, 1., 8210 Århus V
Esben Ting Madsen, Sandfeldparken 19, 6933 Kibæk
Laura Joop Madsen, Kong Valdemarsvej 2, 2840 Holte
Anne Marie Michaelsen, Præstegårdsvej 4, Øster Alling, 8963 Auning
Anette Mikkelsen, Karetmagervej 44, 8900 Randers
Anette Motzkus, Østervang 35, 6261 Bredebro
Lene Brun Moustsen, Ålborgvej 131, 8800 Viborg

Dorte Maria Møller, Suravej 1, 8850 Bjerringbro
Anne Birthe M. Nielsen, Carit Etlarsvej 8, 8230 Åbyhøj
Gitte Nielsen, Kelleklintevej 17, 4400 Kalundborg
Kirsten Nielsen, Danmarksgade 86, 1. th., 9000 Ålborg
Peter Bæksgaard Nielsen, Spurvevej 5, 7200 Grindsted
Birgitte B. Nissen, Carstengade 56, 7270 Tønder
Morten Nybo, Strandvejen 102, 4600 Køge
Marja Nykänen, Tampelik 17, A 16, 00100 Helsinki 10, Finland
Henrik Olsen, Mazantgade 20-3, 6000 Kolding
Jeppe Osted, Ørvigvej 2, 6040 Egtved
Riina Panula, Ammattikoulunkatu 14A, 33230 Tampere 23, Finland
Palle Bonde Pedersen, Kærsholmsvej 59, 9280 Storvorde
Birgit Petersen, Grønnegade 39, 8000 Århus C
Christian Petersen, Parkvej 3, Visby, 6270 Tønder
Marie Petersen, Haderslevvej 49, 6070 Christiansfeld
Torben Seier Petersen, c/o Nedergaard, Rantzausgade 20 B,
2200 København N
Karen Bjerg Poulsen, Birkevungen 1, 6700 Esbjerg
Pernille Rasmussen, c/o Lone Reimert, I. E. Ohlensgade 17, 3. tv.,
2100 København Ø
Inger Marie Hoffmann Rossi, Ørskovvej 4, 7182 Bredsten
Lene Sillasen, Havbakken 163, 6700 Esbjerg
Niels Thorbjørn Svendsen, Banevej 3, 9891 Tolne
Inger Østerdal Sørensen, Præstestien 2, 7861 Balling
Pia Lehrmann Sørensen, Sælvigsvejen 138, 8791 Tranebjerg, Samsø
Birgitte H. Thomsen, Solvungen 51, Gjesing, 6700 Esbjerg
Henning Vandkrog, Kastanievej 21, 9000 Ålborg
Kai Vogt, Kivenkakaajankatu 2 A7, Helsinki 15, Finland

